

Βρυξέλλες, 1 Οκτωβρίου 2020
(OR. en)

11225/20
ADD 3

JAI 751
FREMP 81
AG 45
POLGEN 168

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για την Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο κ. Jordi AYET PUIGARNAU, Διευθυντής
Ημερομηνία Παραλαβής:	30 Σεπτεμβρίου 2020
Αποδέκτης:	κ. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	SWD(2020) 302 final
Θέμα:	ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου Κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στην Τσεχία που συνοδεύει το έγγραφο ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου Η κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - SWD(2020) 302 final.

σνημμ.: SWD(2020) 302 final

Βρυξέλλες, 30.9.2020
SWD(2020) 302 final

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου
Κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στην Τσεχία**

που συνοδεύει το έγγραφο

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Έκθεση του 2020 για το κράτος δικαίου
Η κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση**

{COM(2020) 580 final} - {SWD(2020) 300 final} - {SWD(2020) 301 final} -
{SWD(2020) 303 final} - {SWD(2020) 304 final} - {SWD(2020) 305 final} -
{SWD(2020) 306 final} - {SWD(2020) 307 final} - {SWD(2020) 308 final} -
{SWD(2020) 309 final} - {SWD(2020) 310 final} - {SWD(2020) 311 final} -
{SWD(2020) 312 final} - {SWD(2020) 313 final} - {SWD(2020) 314 final} -
{SWD(2020) 315 final} - {SWD(2020) 316 final} - {SWD(2020) 317 final} -
{SWD(2020) 318 final} - {SWD(2020) 319 final} - {SWD(2020) 320 final} -
{SWD(2020) 321 final} - {SWD(2020) 322 final} - {SWD(2020) 323 final} -
{SWD(2020) 324 final} - {SWD(2020) 325 final} - {SWD(2020) 326 final}

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ορισμένες σημαντικές μεταρρυθμίσεις του τσεχικού συστήματος απονομής δικαιοσύνης βρίσκονται επί του παρόντος σε εξέλιξη ή στο στάδιο της προετοιμασίας, μεταξύ άλλων όσον αφορά την εισαγγελία, τη διαδικασία επιλογής δικαστών και το πειθαρχικό καθεστώς των δικαστών και εισαγγελέων. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αύξηση της διαφάνειας και στον περιορισμό της επιρροής της εκτελεστικής εξουσίας στους διορισμούς, στην προαγωγή και στην παύση δικαστών και εισαγγελέων. Κάποιες περιορισμένες πτυχές των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων, ιδίως όσον αφορά τους υψηλόβαθμους εισαγγελείς, έχουν προκαλέσει ορισμένες ανησυχίες. Όσον αφορά την ποιότητα του συστήματος απονομής δικαιοσύνης, η αποτελεσματική εγκαθίδρυση του συστήματος ηλεκτρονικών φακέλων θα συμβάλει στην ψηφιοποίηση και την προσβασιμότητα των δικαστηρίων. Η προτεινόμενη αύξηση των δικαστικών τελών έχει εγείρει ερωτήματα όσον αφορά τον αντίκτυπό της στην πρόσβαση των πλέον ευάλωτων ατόμων στη δικαιοσύνη.

Το νομικό και θεσμικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς σε γενικές γραμμές έχει τεθεί σε εφαρμογή. Υπήρξαν ορισμένες πρωτοβουλίες με στόχο την αύξηση της διαφάνειας και της λογοδοσίας, ειδικότερα η έναρξη λειτουργίας του μητρώου συμβάσεων και ο νέος νόμος σχετικά με τους διορισμούς σε κρατικές επιχειρήσεις. Ωστόσο, εξακολουθεί να εκκρεμεί η έγκριση διαφόρων σημαντικών νομοθετικών μέτρων, για παράδειγμα τα νομοσχέδια σχετικά με την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων (lobbying) και την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, καθώς και το νομοσχέδιο για την παράταση της εντολής του Ανώτατου Ελεγκτικού Συνεδρίου. Βρίσκονται σε εξέλιξη έρευνες και έλεγχοι τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με ενδεχόμενες συγκρούσεις συμφερόντων και με τη χρήση των κονδυλίων της ΕΕ. Εκφράζονται ανησυχίες ότι δεν δίνεται επαρκής συνέχεια σε υποθέσεις διαφθοράς υψηλού επιπέδου. Έχουν εντοπιστεί ορισμένα κενά στα πλαίσια για την ακεραιότητα που ισχύουν για τους βουλευτές.

Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και των Βασικών Ελευθεριών, ο οποίος έχει ενσωματωθεί στην τσεχική συνταγματική τάξη, στο άρθρο 17 του Συντάγματος, εγγυάται την ελευθερία της έκφρασης και το δικαίωμα στην πληροφόρηση και απαγορεύει ρητά τη λογοκρισία. Ο τομέας των μέσων μαζικής επικοινωνίας εξακολουθεί να είναι εκτεθειμένος σε κινδύνους οι οποίοι σχετίζονται με την επιρροή των ιδιοκτητών των μέσων μαζικής επικοινωνίας στο συντακτικό περιεχόμενο και οι οποίοι απορρέουν από την απουσία ειδικών κανόνων που να ρυθμίζουν τη διαφάνεια του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Το τσεχικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης εκτελεί, κατά τα φαινόμενα, αποτελεσματικά τα καθήκοντά του, αν και φαίνεται να υπήρξε αυξανόμενη πόλωση σε πρόσφατες αποφάσεις σχετικά με την κάλυψη ορισμένων ζητημάτων υψηλής πολιτικής ευαισθησίας από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας.

Το σύστημα ελέγχων και ισορροπιών (μηχανισμός θεσμικών αντιβάρων) στην Τσεχία είναι επαρκώς εδραιωμένο. Η διενέργεια εκτιμήσεων επιπτώσεων και η διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη αποτελούν καθιερωμένες πρακτικές για τη θέσπιση νομοθεσίας και οι προσπάθειες για την περαιτέρω αύξηση της διαφάνειας της νομοθετικής διαδικασίας συνεχίζονται. Ωστόσο, ορισμένες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών έχουν ζητήσει συστηματικότερη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών της κοινωνίας των πολιτών στη νομοθετική διαδικασία. Παρά την ύπαρξη δραστήριας και πολύμορφης κοινωνίας των πολιτών, οι πιέσεις που ασκούνται σε ορισμένες κατηγορίες ΜΚΟ αυξάνονται, ειδικότερα

στον τομέα της μετανάστευσης. Υπάρχει Διαμεσολαβητής αλλά όχι ακόμη εθνικός οργανισμός για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αναλαμβάνονται πρωτοβουλίες για τη διοργάνωση τακτικών συζητήσεων σχετικά με θέματα που άπτονται του κράτους δικαίου, ειδικότερα από τη Γερουσία.

I. ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Το τσεχικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης αποτελείται από ογδόντα έξι τοπικά δικαστήρια, οκτώ περιφερειακά δικαστήρια, δύο ανώτερα δικαστήρια, το Ανώτατο Δικαστήριο και το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο¹. Το κεντρικό κρατικό όργανο που είναι αρμόδιο για τη διοίκηση των δικαστηρίων είναι το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης ασκεί κρατική διοίκηση στα ανώτερα, περιφερειακά και τοπικά δικαστήρια, στον βαθμό που ορίζει ο νόμος², είτε άμεσα είτε μέσω των προέδρων των εν λόγω δικαστηρίων. Ορισμένες πράξεις της κεντρικής κρατικής διοίκησης ασκούνται από τους προέδρους των δύο ανώτατων δικαστηρίων. Οι διάφορες αυτές αρχές λαμβάνουν υπόψη τις γνωμοδοτήσεις των αντίστοιχων δικαστικών συμβουλίων, τα οποία έχουν συσταθεί στο Ανώτατο Δικαστήριο, στο Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, στα ανώτερα δικαστήρια, στα περιφερειακά δικαστήρια και στα μεγαλύτερα τοπικά δικαστήρια. Οι δικαστές διορίζονται από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, μεταξύ των υποψηφίων που επιλέγονται από τους προέδρους των περιφερειακών δικαστηρίων και παρουσιάζονται από τον υπουργό Δικαιοσύνης. Η εισαγγελία εντάσσεται στην εκτελεστική εξουσία. Οι εισαγγελείς διορίζονται στο αξίωμά τους για αόριστο χρονικό διάστημα από τον υπουργό Δικαιοσύνης κατόπιν πρότασης του γενικού εισαγγελέα. Ο γενικός εισαγγελέας διορίζεται και ανακαλείται από την κυβέρνηση κατόπιν πρότασης του υπουργού Δικαιοσύνης³. Ο Δικηγορικός Σύλλογος έχει συσταθεί με νόμο και είναι ανεξάρτητος. Ασκεί δημόσια διοίκηση στον τομέα του δικηγορικού επαγγέλματος και εξασφαλίζει την αυτορρύθμιση για το σύνολο του επαγγέλματος. Η εξουσία αυτοδιοίκησης του Δικηγορικού Συλλόγου περιορίζεται από την εξουσία του υπουργού Δικαιοσύνης στους τομείς που ορίζονται από τον νόμο⁴.

Ανεξαρτησία

Επί του παρόντος βρίσκεται υπό συζήτηση στο Κοινοβούλιο η μεταρρύθμιση της διαδικασίας επιλογής των δικαστών. Η μεταρρύθμιση αυτή⁵ αποσκοπεί στην αύξηση της διαφάνειας και της λογοδοσίας κατά την επιλογή των τακτικών δικαστών καθώς και των προέδρων των δικαστηρίων. Η διαδικασία επιλογής υποψηφίων για δικαστικό αξίωμα επί του παρόντος δεν προβλέπεται σε νόμο. Στην πράξη, οι υποψήφιοι προτείνονται από τους προέδρους των περιφερειακών δικαστηρίων, οι οποίοι διαβιβάζουν κατάλογο στο Υπουργείο Δικαιοσύνης. Κατόπιν περαιτέρω εξέτασης, το Υπουργείο υποβάλλει τελικό κατάλογο των υποψηφίων στον πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο οποίος διορίζει επίσημα τους δικαστές. Οι υποψήφιοι πρόεδροι των ανώτερων και των περιφερειακών δικαστηρίων προτείνονται από τον υπουργό Δικαιοσύνης⁶. Εάν ο πρόεδρος της Δημοκρατίας αρνηθεί να διορίσει υποψήφιο, υποχρεούται να αιτιολογήσει την άρνησή του. Οι αποφάσεις του προέδρου σχετικά με τον

¹ Επιπλέον, ειδικά διοικητικά τμήματα των περιφερειακών δικαστηρίων λειτουργούν ως πρωτοβάθμια διοικητικά δικαστήρια.

² Νόμος αριθ. 6/2002 Συλλ. για τα δικαστήρια και τους δικαστές.

³ Η μέθοδος διορισμού και παύσης των υψηλόβαθμων εισαγγελέων εντάσσεται στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης που προτάθηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης τον Ιούνιο του 2019.

⁴ Πληροφορίες που έδωσε η Τσεχία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2020, σ. 6, και στοιχεία που παρασχέθηκαν από τον Τσεχικό Δικηγορικό Σύλλογο για την έκθεση για το κράτος δικαίου του 2020, σ. 13.

⁵ Τροποποίηση του νόμου αριθ. 6/2002 Συλλ. για τα δικαστήρια και τους δικαστές. Εκτός από τη μεταρρύθμιση της διαδικασίας επιλογής των δικαστών, οι προτεινόμενες τροποποιήσεις περιλαμβάνουν επίσης λεπτομερέστερη ρύθμιση τυχόν δευτερεύουσας δραστηριότητας των δικαστών, καθώς και αλλαγές που αφορούν τους ενόρκους που δεν είναι νομικοί.

⁶ Νόμος αριθ. 6/2002 Συλλ. για τα δικαστήρια και τους δικαστές, και διαγράμματα 61, 62 και 65 του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2018.

διορισμό δικαστή υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων⁷. Στόχος των προτεινόμενων τροποποιήσεων είναι η θέσπιση ενός περισσότερο διαφανούς και ομοιογενούς συστήματος πρόσληψης και επιλογής των νέων δικαστών και προέδρων δικαστηρίων, το οποίο να βασίζεται σε ακριβή, αντικειμενικά και ομοιογενή κριτήρια⁸. Η μεταρρύθμιση καθορίζει επίσης τη σύνθεση των επιτροπών επιλογής για τη θέση των προέδρων των δικαστηρίων στα ανώτερα, τα περιφερειακά και τα τοπικά δικαστήρια. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, η επιτροπή θα έχει πέντε μέλη, από τα οποία δύο θα εκπροσωπούν την εκτελεστική εξουσία και τρία θα εκπροσωπούν το δικαστικό σώμα, επιπλέον δε η σύνθεση των επιτροπών επιλογής που είναι αρμόδιες για την αξιολόγηση των υποψηφίων καθορίζεται ρητά ανάλογα με την εκάστοτε θέση⁹. Ο επιδιωκόμενος στόχος είναι οι επιτροπές που προτείνουν τον τελικό κατάλογο υποψηφίων για διορισμό να αντλούν σημαντικό μέρος των μελών τους από το δικαστικό σώμα, κάτι που συνάδει με τις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης¹⁰.

Η εκλαμβανόμενη ανεξαρτησία της δικαιοσύνης μεταξύ του ευρέος κοινού και των επιχειρήσεων είναι μέτρια. Η εκλαμβανόμενη ανεξαρτησία των δικαστηρίων είναι «αρκετά καλή ή πολύ καλή» για το 56 % του ευρέος κοινού και το 44 % των εταιρειών. Τα ποσοστά αυτά έχουν αυξηθεί συνολικά τα τελευταία έτη¹¹.

Εκκρεμεί επί του παρόντος ενώπιον του Κοινοβουλίου σχέδιο μεταρρύθμισης του πειθαρχικού καθεστώτος για τους δικαστές, τους εισαγγελείς και τους δικαστικούς επιμελητές¹². Ο δεδηλωμένος στόχος της μεταρρύθμισης είναι, αφενός, να ενισχυθούν οι εγγυήσεις της νομιμότητας των διαδικασιών με τη θέσπιση ενός συστήματος που θα δίνει τη δυνατότητα άσκησης ένδικων μέσων και, αφετέρου, να αυξηθεί η αποδοτικότητα των διαδικασιών. Σύμφωνα με το ισχύον καθεστώς, δεν είναι δυνατή η άσκηση ένδικου μέσου κατά απόφασης του πειθαρχικού δικαστηρίου, το οποίο είναι ειδικό τμήμα του Ανώτατου

⁷ Οι αποφάσεις υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο όσον αφορά, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα σε ισότιμους όρους πρόσβασης σε αιρετά και άλλα δημόσια αξιώματα, και το δικαίωμα εκδίκασης της υπόθεσης χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση. Αποφάσεις του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου της 27ης Απριλίου 2006, αριθ. 4 Aps 4/2005 και της 21ης Μαΐου 2008, αριθ. 4 Ans 9/2007.

⁸ Τροποποίηση του νόμου αριθ. 6/2002 Συλλ. για τα δικαστήρια και τους δικαστές. Το προτεινόμενο σύστημα επιλογής νέων δικαστών θα αποτελείται, εφόσον εγκριθούν οι τροποποιήσεις, από πέντε στάδια: 1. πρακτική άσκηση ως βοηθός δικαστή, 2. εξετάσεις δικαστικών, 3. διαδικασία επιλογής υποψηφίου δικαστικού, 4. πρακτική άσκηση υποψηφίου δικαστικού και 5. ανοιχτός διαγωνισμός για τη θέση δικαστή. Άλλοι επαγγελματίες του νομικού κλάδου (όπως δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, δικαστικοί επιμελητές ή εισαγγελείς) μπορούν επίσης να υποβάλουν αίτηση για τη θέση υποψηφίου δικαστικού και/ή δικαστή.

⁹ Π.χ. για την επιλογή του προέδρου ανώτερου ή περιφερειακού δικαστηρίου, προτείνεται τα μέλη της επιτροπής επιλογής να είναι: ο αναπληρωτής υπουργός Δικαιοσύνης, ένας εμπειρογνώμονας από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, ο πρόεδρος (ή ο αντιπρόεδρος που ενεργεί ως εξουσιοδοτημένος εκπρόσωπός του) του περιφερειακού ή ανώτερου δικαστηρίου στο οποίο πρόκειται να καλυφθεί η θέση του προέδρου, ο πρόεδρος (ή ο αναπληρωτής πρόεδρος) του περιφερειακού ή του ανώτερου δικαστηρίου στο οποίο δεν πρόκειται να καλυφθεί η θέση του προέδρου, καθώς και ο πρόεδρος του Ανώτατου Δικαστηρίου ή ο ορισθείς αντιπρόεδρος του.

¹⁰ Παράγραφος 47 της σύστασης CM/Rec(2010)12 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Όσον αφορά τη διαδικασία διορισμού δικαστών από τη σκοπιά της ανεξαρτησίας και της αμεροληψίας των δικαστών, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-585/18, C-624/18 και C-625/18, A.K., σκέψεις 124-125 και 133-134· Υπόθεση C-272/19, *Land Hessen*, σκέψεις 54 έως 60.

¹¹ Διαγράμματα 44 και 46, Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2020. Το επίπεδο της εκλαμβανόμενης ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης κατανέμεται σε επιμέρους κατηγορίες ως εξής: πολύ χαμηλή (λιγότερο από 30 % όσων απάντησαν θεωρούν ότι η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης είναι αρκετά καλή και πολύ καλή)· χαμηλή (μεταξύ 30-39 %), μέτρια (μεταξύ 40-59 %), υψηλή (μεταξύ 60-75 %), πολύ υψηλή (άνω του 75 %).

¹² Νόμος αριθ. 7/2002 Συλλ. για τις διαδικασίες που αφορούν δικαστές, εισαγγελείς και δικαστικούς επιμελητές.

Διοικητικού Δικαστηρίου¹³. Η μεταρρύθμιση θα δημιουργήσει ένα πειθαρχικό σύστημα δύο βαθμίδων, στο πλαίσιο του οποίου τα ανώτερα δικαστήρια θα λειτουργούν ως πρωτοβάθμια δικαστήρια, και το Ανώτατο Δικαστήριο και το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο ως δευτεροβάθμια δικαστήρια. Η μεταρρύθμιση αυτή θα μπορούσε να συμβάλει στην ενίσχυση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, κάτι που συνάδει με τις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης¹⁴.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης πρότεινε σχέδιο μεταρρύθμισης της εισαγγελικής αρχής. Η μεταρρύθμιση¹⁵, η οποία προτάθηκε τον Ιούνιο του 2019, θα τροποποιήσει το καθεστώς διορισμού και παύσης των εισαγγελικών λειτουργών. Επί του παρόντος, ο γενικός εισαγγελέας διορίζεται από την κυβέρνηση κατόπιν πρότασης του υπουργού Δικαιοσύνης για θητεία αορίστου χρόνου. Παράλληλα, ο νόμος ορίζει ότι ο γενικός εισαγγελέας μπορεί να παυθεί από την κυβέρνηση κατόπιν πρότασης του υπουργού Δικαιοσύνης χωρίς αιτιολόγηση¹⁶. Όσον αφορά τους λοιπούς εισαγγελείς, ο νόμος ορίζει την αρχή η οποία τους διορίζει, αλλά δεν ρυθμίζει τη διαδικασία επιλογής ούτε τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι υποψήφιοι. Η μεταρρύθμιση την οποία πρότεινε ο υπουργός Δικαιοσύνης προβλέπει ότι οι υψηλόβαθμοι εισαγγελείς, συμπεριλαμβανομένου του γενικού εισαγγελέα, μπορούν να παυθούν μόνο με απόφαση που εκδίδεται στο πλαίσιο πειθαρχικής διαδικασίας. Προβλέπει επίσης ότι οι ανώτεροι εισαγγελείς διορίζονται για επτά έτη και καθορίζει τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι υποψήφιοι για τα εισαγγελικά αξιώματα, καθώς και τη διαδικασία επιλογής τους. Οι υποψήφιοι θα πρέπει να επιλέγονται από πενταμελή επιτροπή, της οποίας τα τρία μέλη θα πρέπει να διορίζονται από το Υπουργείο Δικαιοσύνης (ένα εξ αυτών πρέπει να είναι δικαστής), ένα από τον γενικό εισαγγελέα, και ένα από ανώτερο εισαγγελέα με αρμοδιότητα να υποβάλει προτάσεις διορισμού ανώτερων εισαγγελέων. Η τροποποίηση προβλέπει επίσης ότι η θητεία του νυν γενικού εισαγγελέα θα λήξει το 2023 και η θητεία των δύο ανώτερων εισαγγελέων το 2024. Κατά τη διαδικασία διαβούλευσης, αρκετά ενδιαφερόμενα μέρη¹⁷ εξέφρασαν την ανησυχία ότι ορισμένες από τις προτεινόμενες τροποποιήσεις θα έχουν ως αποτέλεσμα να διατηρηθεί ο υψηλός βαθμός συμμετοχής της εκτελεστικής εξουσίας στην επιλογή του γενικού εισαγγελέα και άλλων προϊστάμενων εισαγγελέων, ειδικότερα μέσω του διορισμού των μελών της επιτροπής που είναι αρμόδια για την επιλογή των υποψηφίων για εισαγγελικά αξιώματα. Επιπλέον, έχουν διατυπωθεί επικρίσεις από ενδιαφερόμενα μέρη για το γεγονός ότι, ενώ η τροποποίηση προβλέπει επταετή θητεία για τους ανώτερους εισαγγελείς, η θητεία του νυν γενικού

¹³ Είναι δυνατόν να ζητηθεί επανάληψη της διαδικασίας εάν έρθουν στο φως πληροφορίες οι οποίες ήταν προηγουμένως άγνωστες, ενώ υπάρχει επίσης η δυνατότητα άσκησης συνταγματικής προσφυγής· οι διαδικασίες αυτές, ωστόσο, δεν θεωρούνται τυπικός έλεγχος.

¹⁴ CDL-AD(2016)017, Rule of Law Checklist (Κατάλογος κριτηρίων κράτους δικαίου), παράγραφος 78, CM/Rec(2010)12, παράγραφος 69 και CDL-AD(2010)004, παράγραφος 43. Σύμφωνα με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου (C-216/18 PPU, LM, 25 Ιουλίου 2018, σκέψη 67): «η προϋπόθεση περί ανεξαρτησίας συνεπάγεται επίσης ότι το πειθαρχικό καθεστώς εκείνων στους οποίους έχει ανατεθεί δικαιοδοτικό έργο πρέπει να περιβάλλεται τις αναγκαίες εγγυήσεις, ώστε να αποφεύγεται κάθε ενδεχόμενο χρήσεως αυτού του καθεστώτος ως συστήματος πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων. Συναφώς, η θέσπιση κανόνων που καθορίζουν ιδίως τις συμπεριφορές οι οποίες συνιστούν πειθαρχικά αδικήματα και τις κυρώσεις που εφαρμόζονται επ' αυτών, κανόνες που προβλέπουν την παρέμβαση ανεξάρτητου οργάνου βάσει διαδικασίας η οποία εγγυάται πλήρως τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 47 και 48 της του Χάρτη, ιδίως τα δικαιώματα άμυνας, και οι οποίοι παρέχουν τη δυνατότητα προσβολής των αποφάσεων των πειθαρχικών οργάνων ενώπιον των δικαστηρίων, αποτελεί ένα σύνολο βασικών εγγυήσεων για τη διαφύλαξη της ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας».

¹⁵ Υλικό που δημοσιεύεται στην ηλεκτρονική βιβλιοθήκη της νομοθετικής διαδικασίας, <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBD9J6ZWU>.

¹⁶ Νόμος αριθ. 283/1993 Συλλ. για την Εισαγγελία.

¹⁷ Συμπεριλαμβανομένων του γενικού εισαγγελέα, της Ένωσης Εισαγγελέων και του Κυβερνητικού Συμβουλίου για τον συντονισμό της καταπολέμησης της διαφθοράς.

εισαγγελέα και των δύο ανώτερων εισαγγελέων θα λήξει, αντίστοιχα, ήδη το 2023 και το 2024, δεδομένου ότι έχουν υπηρετήσει στο συγκεκριμένο αξίωμα για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από τη θητεία που προβλέπει η μεταρρύθμιση¹⁸. Το σχέδιο μεταρρύθμισης τελεί εν αναμονή έγκρισης από την κυβέρνηση, ενώ και η νομοθετική διαδικασία στο Κοινοβούλιο δεν έχει ξεκινήσει ακόμη.

Ποιότητα

Η κυβέρνηση έχει προτείνει τροποποίηση του νόμου για τα δικαστικά τέλη, η οποία εξετάζεται επί του παρόντος στο Κοινοβούλιο¹⁹. Το σχέδιο τροποποιήσεων του νόμου για τα δικαστικά τέλη, που παρουσιάστηκε τον Φεβρουάριο του 2020, προβλέπει συνολική αύξηση ορισμένων δικαστικών τελών, ώστε να ευθυγραμμιστούν με το βιοτικό επίπεδο που έχει σημειώσει άνοδο από την τελευταία τροποποίηση του 2011²⁰. Ταυτόχρονα, η πρόταση προβλέπει αύξηση ορισμένων δικαστικών τελών, με στόχο την ενθάρρυνση πιο συνετής στάσης απέναντι στις ένδικες διαφορές²¹ καθώς και της χρήσης εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, όπως είναι οι φιλικοί διακανονισμοί μέσω διαμεσολάβησης²². Επί του παρόντος, τα δικαστικά τέλη είναι συγκριτικά χαμηλά για τις αστικές υποθέσεις και τις υποθέσεις καταναλωτικών διαφορών, αλλά σχετικά υψηλά για τις εμπορικές υποθέσεις²³. Στο πλαίσιο της διαδικασίας διαβούλευσης και του δημόσιου διαλόγου, διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη²⁴ εξέφρασαν ανησυχίες όσον αφορά τις επιπτώσεις της μεταρρύθμισης στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη, ιδίως για τα πλέον ευάλωτα μέλη του πληθυσμού²⁵. Προκειμένου να ανταποκριθεί σε αυτές οι ανησυχίες, το σχέδιο νόμου προτείνει η απαλλαγή από την καταβολή δικαστικών τελών να μην θεωρείται πλέον ότι παρέχεται κατ' εξαίρεση. Τα πρόσωπα που συμμετέχουν σε δικαστική διαδικασία και αποδεικνύουν ότι βρίσκονται σε κατάσταση οικονομικής δυσχέρειας θα μπορούσαν να απαλλάσσονται από την καταβολή δικαστικών τελών.

¹⁸ Βλ. προηγούμενη υποσημείωση. Σε δελτίο Τύπου, ο γενικός εισαγγελέας δήλωσε ότι, υπό το πρίσμα της προβλεπόμενης λήξης της θητείας, ο πραγματικός σκοπός του νόμου είναι η αντικατάσταση του ίδιου και των δύο ανώτερων εισαγγελέων.

¹⁹ Σχέδιο νόμου για την τροποποίηση του νόμου αριθ. 549/1991 Συλλ. για τα δικαστικά τέλη.

²⁰ Ειδικότερα, για παράδειγμα, τα τέλη για την υποβολή αίτησης για την κίνηση διαδικασίας ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων με αξία αντικειμένου ύψους έως 20 000 τσεχικών κορονών (CZK) (περίπου 750 EUR) θα διπλασιαστούν από 1 000 CZK (περίπου 37 EUR) σε 2 000 CZK (περίπου 75 EUR), τα τέλη για την υποβολή αίτησης για την έκδοση ηλεκτρονικής διαταγής πληρωμής με αξία αντικειμένου ύψους έως 10 000 CZK (περίπου 375 EUR) θα συγχωνευθούν με την κατηγορία ποσών ύψους έως 20 000 CZK (περίπου 750 EUR) και τα τέλη θα αυξηθούν από 400 CZK (περίπου 15 EUR) σε 1 500 CZK (περίπου 56 EUR), και το τέλος για την υποβολή προσφυγής για κίνηση διοικητικής διαδικασίας κατά της απόφασης διοικητικού οργάνου θα αυξηθούν από 3 000 CZK (περίπου 113 EUR) σε 6 000 CZK (περίπου 225 EUR).

²¹ Ο αριθμός των εισαχθεισών αστικών και εμπορικών υποθέσεων αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας παρέμεινε σταθερά ελαφρώς υψηλότερος από τον ενωσιακό μέσο όρο κατά την περίοδο 2012–2018. Διάγραμμα 3 του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2020.

²² Στην περίπτωση αυτή, τα δικαστικά τέλη επιστρέφονται ή μειώνονται.

²³ Διαγράμματα 24 και 25, Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2020. Βάσει συγκεκριμένης υπόθεσης καταναλωτικής διαφοράς και συγκεκριμένου σεναρίου εμπορικής διαφοράς, αντίστοιχα.

²⁴ Για παράδειγμα, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, ο Κυβερνητικός Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ή ο Συνήγορος του Πολίτη.

²⁵ Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) διαπίστωσε ότι τα δικαστικά τέλη θα μπορούσαν, υπό ορισμένες περιστάσεις, να παρεμποδίσουν την πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Βλ. ΕΔΔΑ, *Kreuz κατά Πολωνίας*, σκέψεις 60–67· ΕΔΔΑ, *Podbielski και PPU Polpure κατά Πολωνίας*, σκέψεις 65–66· ΕΔΔΑ, *Weissman και λοιποί κατά Ρουμανίας*, σκέψη 42· ΕΔΔΑ, *Georgel και Georgeta Stoicescu κατά Ρουμανίας*, σκέψεις 69–70· ΕΔΔΑ *Stankov κατά Βουλγαρίας*, σκέψη 59. Βλ. επίσης αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, C-279/09, *DEB*, σκέψη 61 και C-61/14, *Orizzonte Salute*, σκέψεις 46 έως 47.

Ο Δικηγορικός Σύλλογος εφαρμόζει σύστημα διευρυμένης νομικής συνδρομής. Ο Δικηγορικός Σύλλογος εφαρμόζει σύστημα διευρυμένης δωρεάν νομικής συνδρομής που καθιερώθηκε το 2018²⁶, στο πλαίσιο του οποίου παρέχονται νομικές συμβουλές από δικηγόρο έναντι πολύ χαμηλής αμοιβής ή δωρεάν²⁷. Το σύστημα αυτό συγχρηματοδοτείται από το κράτος.

Υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης της ψηφιοποίησης του συστήματος απονομής δικαιοσύνης. Παρότι είναι δυνατή η υποβολή αξίωσης σε ψηφιακή μορφή²⁸, δεν είναι ακόμη δυνατή η πρόσβαση σε αρχεία δικαστικών φακέλων στο διαδίκτυο, ενώ οι δικαστικές αποφάσεις είναι μόνον εν μέρει προσβάσιμες μέσω του διαδικτύου²⁹. Η πανδημία COVID-19 ανέδειξε την ανάγκη εγκαθίδρυσης ενός συστήματος ψηφιακών αρχείων των δικαστηρίων. Μολονότι το Υπουργείο Δικαιοσύνης έχει ήδη δρομολογήσει τη διαδικασία υλοποίησης του συστήματος ηλεκτρονικών φακέλων, το έργο βρίσκεται ακόμη σε αρχικό στάδιο³⁰. Μέχρι στιγμής, οι ηλεκτρονικοί φάκελοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο σε διαδικασίες που αφορούν διαταγές πληρωμής³¹.

Το 2019 εγκρίθηκε η μεταρρύθμιση των διαδικασιών αφερεγγυότητας. Η τροποποίηση επέκτεινε τις περιπτώσεις στις οποίες το δικαστήριο μπορεί να απαλλάξει τον οφειλέτη από τις οφειλές του. Αφορμή για την τροποποίηση ήταν ο μεγάλος αριθμός προσώπων που εγκλωβίζονται στην αποκαλούμενη «παγίδα του χρέους» και τις αρνητικές επιπτώσεις αυτής της κατάστασης τόσο για την κοινωνία όσο και για τα ίδια τα πρόσωπα³². Σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα στατιστικά στοιχεία (του Φεβρουαρίου του 2020), σχεδόν 800 000 άτομα, που αντιστοιχούν σε περίπου 8 % του πληθυσμού, είναι οφειλέτες σε διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης που διενεργούνται από δικαστικούς επιμελητές³³, συμπεριλαμβανομένων πολυάριθμων υποθέσεων στις οποίες οι εν λόγω διαδικασίες ήταν δυσανάλογες προς την αρχική αξίωση. Σύμφωνα με πληροφορίες από το 2019, το 90 % των οφειλετών δεν ήταν σε θέση να εξοφλήσουν τα χρέη τους και ενδεχομένως αντιμετώπιζαν προβλήματα διαβίωσης³⁴. Αντίστοιχες καταστάσεις μπορεί να έχουν αρνητικό αντίκτυπο σε διάφορα θεμελιώδη δικαιώματα³⁵. Σκοπός της μεταρρύθμισης είναι να παράσχει σε περισσότερους οφειλέτες την ευκαιρία να απαλλαγούν από τα χρέη τους μέσω διαδικασιών αφερεγγυότητας. Απομένει να διαπιστωθεί αν η τροποποίηση θα εκπληρώσει τον σκοπό της.

Αποδοτικότητα

Το σύστημα απονομής δικαιοσύνης δεν αντιμετωπίζει ιδιαίτερες προκλήσεις όσον αφορά την αποδοτικότητα στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις, αλλά οι διαδικασίες

²⁶ Στο πλαίσιο του νόμου αριθ. 258/2017 Συλλ. για την τροποποίηση του νόμου περί δικηγόρων.

²⁷ Η διάρκεια αυτής της δωρεάν παροχής νομικών συμβουλών κυμαίνεται από 30 έως 120 λεπτά ετησίως κατ' ανώτατο όριο. Η αμοιβή για τη διεκπεραίωση της αίτησης ορίζεται σε 100 CZK (περίπου 4 EUR), αλλά υπάρχουν εξαιρέσεις στις οποίες προβλέπεται πλήρης απαλλαγή από την καταβολή αμοιβής.

²⁸ Διάγραμμα 27 του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2020.

²⁹ Διάγραμμα 28 του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2020.

³⁰ Εν εξελίξει διαδικασία υποβολής προσφορών για τον φορέα ανάπτυξης του έργου.

³¹ Επιπλέον, από το 2019 βρίσκεται σε εξέλιξη ένα έργο για τον εκσυγχρονισμό και την ψηφιοποίηση της Γενικής Εισαγγελίας μέσω της ανάλυσης ροών εργασίας των διαδικασιών της Εισαγγελίας, με ιδιαίτερη έμφαση στις δυνατότητες ψηφιοποίησης των διαδικασιών, το οποίο λαμβάνει στήριξη από το Πρόγραμμα Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

³² Αιτιολογική έκθεση του νόμου αριθ. 31/2019.

³³ Ιστότοπος του Συλλόγου Δικαστικών Επιμελητών της Τσεχικής Δημοκρατίας, Στατιστική επισκόπηση <https://statistiky.ekcr.info/statistiky>.

³⁴ Έκθεση εκτίμησης επιπτώσεων των κανονιστικών ρυθμίσεων του νόμου αριθ. 31/2019.

³⁵ Απόφαση του τσεχικού Συνταγματικού Δικαστηρίου αριθ. I. ÚS 3271/13.

στις διοικητικές υποθέσεις εξακολουθούν να είναι χρονοβόρες. Η εκτιμώμενη διάρκεια των δικαστικών διαδικασιών σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις βρίσκεται στον μέσο όρο ή κάτω από τον μέσο όρο, και το ποσοστό διεκπεραίωσης υποδηλώνει ότι τα δικαστήρια είναι σε θέση να αντεπεξέλθουν στις υποθέσεις που εισάγονται ενώπιόν τους³⁶. Στις διοικητικές υποθέσεις, η Τσεχία σημειώνει μέτρια αποτελέσματα, με τον εκτιμώμενο χρόνο που απαιτείται για την έκδοση απόφασης σε διοικητική υπόθεση σε πρώτο βαθμό να φτάνει τις 412 ημέρες το 2018³⁷. Το ποσοστό δικαστικής επίλυσης υποθέσεων συγκαταλέγεται μεταξύ των χαμηλότερων στην ΕΕ³⁸, στοιχείο που υποδεικνύει ότι υπάρχουν προκλήσεις στον τομέα αυτόν. Ένας από τους λόγους θα μπορούσε να είναι η σχετικά ελλιπής στελέχωση, καθώς μόνο το 4 % περίπου του συνόλου των δικαστών ασχολούνται με διοικητικές υποθέσεις³⁹. Από τα στοιχεία που δημοσίευσε το Υπουργείο Δικαιοσύνης⁴⁰ προκύπτει ότι το 2019 υπήρχαν σημαντικές περιφερειακές διαφορές όσον αφορά την αποδοτικότητα των δικαστηρίων⁴¹. Οι διαφορές αυτές εξακολουθούν να υφίστανται, παρά τη θετική τάση μείωσης του χάσματος. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης άρχισε να εξετάζει την ενδεχόμενη τροποποίηση του Κώδικα Διοικητικής Δικαιοσύνης, μεταξύ άλλων για να επισπεύσει τις διαδικασίες ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων και να συμβάλει στην αποδοτικότητά τους⁴².

II. ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

Το νομικό και θεσμικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς έχει τεθεί σε εφαρμογή σε μεγάλο βαθμό. Η αρμοδιότητα για την καταπολέμηση της διαφθοράς κατανέμεται μεταξύ διαφόρων αρχών. Η Υπηρεσία Σύγκρουσης Συμφερόντων και Καταπολέμησης της Διαφθοράς του Υπουργείου Δικαιοσύνης είναι αρμόδια για το πρόγραμμα για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Το Συμβούλιο Καταπολέμησης της Διαφθοράς, το οποίο συστάθηκε το 2014, ενεργεί ως συμβουλευτικό όργανο της κυβέρνησης. Η Εθνική Υπηρεσία Δίωξης του Οργανωμένου Εγκλήματος, σε συνεργασία με τις εισαγγελικές αρχές, διερευνά εγκλήματα που σχετίζονται με τη διαφθορά. Η Υπηρεσία Οικονομικών Αναλύσεων συστάθηκε ως ανεξάρτητη διοικητική υπηρεσία το 2017 και λειτουργεί ως μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Το Ανώτατο Ελεγκτικό Συνέδριο εξετάζει τη διαχείριση των δημόσιων εσόδων και δαπανών από το κράτος και τα πορίσματά του μπορούν να συμβάλουν στον εντοπισμό κινδύνων διαφθοράς. Τα τελευταία έτη ξεκίνησαν ορισμένες μεταρρυθμίσεις στον τομέα της διαφάνειας και της λογοδοσίας. Διάφορα σημαντικά νομοθετικά μέτρα εξακολουθούν να μην έχουν εγκριθεί ακόμη, ιδίως όσον αφορά την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων (lobbying) και την προστασία των

³⁶ Διαγράμματα 5 έως 7 και 10 έως 11 του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2020.

³⁷ Διάγραμμα 8 του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2020.

³⁸ 88 % το 2018, διάγραμμα 12 του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2020.

³⁹ Πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο της επίσκεψης στη χώρα και επιβεβαιώνονται από τα δεδομένα που παρατίθενται στο έγγραφο με τίτλο: Το τσεχικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης το 2019: Ετήσια στατιστική έκθεση, που δημοσιεύθηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, και στο: CEPEJ (2020), Study on the functioning of the judicial systems in the EU Member States [Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης (2020), Μελέτη για τη λειτουργία των δικαστικών συστημάτων στα κράτη μέλη της ΕΕ)].

⁴⁰ Το τσεχικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης το 2019: Ετήσια στατιστική έκθεση, Υπουργείο Δικαιοσύνης 2020.

⁴¹ Για παράδειγμα, η μέση διάρκεια των αστικών διαδικασιών στα βραδύτερα δικαστήρια είναι σχεδόν διπλάσια από την αντίστοιχη διάρκεια στο ταχύτερο δικαστήριο. Το τσεχικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης το 2019: Ετήσια στατιστική έκθεση, Υπουργείο Δικαιοσύνης 2020, που δημοσιεύθηκε στις 30 Ιουνίου 2020.

⁴² Πληροφορίες που παρασχέθηκαν από τις τσεχικές αρχές.

μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, καθώς και το νομοσχέδιο για την παράταση της εντολής του Ανώτατου Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Στον τελευταίο Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς για το 2019 που δημοσιεύθηκε από τη Διεθνή Διαφάνεια, η Τσεχία βαθμολογήθηκε με 56/100 και κατέλαβε τη 13η θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την 44η θέση παγκοσμίως⁴³. Το 87 % όσων απάντησαν στην έρευνα του Ειδικού Ευρωβαρόμετρου του 2020 για τη διαφθορά θεωρούν ότι η διαφθορά είναι ευρέως διαδεδομένη στη χώρα τους (ενωσιακός μέσος όρος: 71 %) και το 22 % των ατόμων αισθάνονται ότι επηρεάζονται προσωπικά από τη διαφθορά στην καθημερινή τους ζωή (ενωσιακός μέσος όρος: 26 %)⁴⁴. Επιπλέον, το 76 % των εταιρειών θεωρούν ότι η διαφθορά είναι ευρέως διαδεδομένη (ενωσιακός μέσος όρος: 63 %), ενώ το 32 % των εταιρειών θεωρούν ότι η διαφθορά αποτελεί πρόβλημα για την επιχειρηματική δραστηριότητα στην Τσεχία (ενωσιακός μέσος όρος: 37 %)⁴⁵. Το 29 % των ατόμων θεωρούν ότι υπάρχουν αρκετές επιτυχείς ποινικές διώξεις ώστε να αποτρέπονται τα άτομα από πρακτικές διαφθοράς (ενωσιακός μέσος όρος: 36 %), ενώ το 21 % των εταιρειών θεωρούν ότι τα άτομα και οι επιχειρήσεις που συλλαμβάνονται για δωροδοκία ανώτερου υπαλλήλου τιμωρούνται δεόντως (ενωσιακός μέσος όρος: 31 %).

Η Τσεχία διαθέτει επαρκώς εδραιωμένο στρατηγικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της διαφθοράς. Από το 1999 η κυβέρνηση έχει θεσπίσει διαδοχικές στρατηγικές για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Η τρέχουσα στρατηγική καλύπτει την περίοδο 2018-2022⁴⁶ και προβλέπει την εκπόνηση τριών ετήσιων σχεδίων δράσης, των οποίων η υλοποίηση θα παρακολουθείται από το Κυβερνητικό Συμβούλιο Καταπολέμησης της Διαφθοράς. Το εν λόγω Κυβερνητικό Συμβούλιο υποστηρίζεται από την Υπηρεσία Σύγκρουσης Συμφερόντων και Καταπολέμησης της Διαφθοράς του Υπουργείου Δικαιοσύνης, η οποία συντάσσει στρατηγικά έγγραφα για την καταπολέμηση της διαφθοράς και είναι αρμόδια για το θεματολόγιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Τον Φεβρουάριο του 2020 η κυβέρνηση ενέκρινε το νέο σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς⁴⁷. Επικεντρώνεται σε τέσσερις κύριους τομείς προτεραιότητας: i) αποτελεσματική και ανεξάρτητη κυβέρνηση· ii) διαφάνεια και ανοιχτή πρόσβαση σε πληροφορίες· iii) αποδοτική διαχείριση της κρατικής περιουσίας και iv) ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών. Τον Απρίλιο του 2020 η κυβέρνηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι περισσότερες δράσεις που προβλέπονταν στο σχέδιο δράσης για το 2019 έχουν ολοκληρωθεί⁴⁸.

Το ποινικό νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς έχει τεθεί σε εφαρμογή σε μεγάλο βαθμό, αν και εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες προκλήσεις. Ο τσεχικός Ποινικός Κώδικας ποινικοποιεί τα αδικήματα της παθητικής και ενεργητικής δωροδοκίας, της αθέμιτης χρήσης επιρροής και της οργάνωσης της παροχής πλεονεκτήματος κατά την ανάθεση δημόσιας σύμβασης, δημόσιου διαγωνισμού και δημοπρασίας⁴⁹. Οι διατάξεις για τη δωροδοκία δεν καλύπτουν όλες τις κατηγορίες εργαζομένων στον δημόσιο τομέα, καθώς περιορίζονται σε «πρόσωπα που αποφασίζουν ή συναποφασίζουν σχετικά με

⁴³ Transparency International (Διεθνή Διαφάνεια) (2020), Δείκτης Αντίληψης για τη Διαφθορά, 2019.

⁴⁴ Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 502 (2020).

⁴⁵ Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 482 (2019).

⁴⁶ Κυβερνητικό σχέδιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς για τα έτη 2018 έως 2022.

⁴⁷ Σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς για το 2020.

⁴⁸ Αξιολόγηση της εφαρμογής των μέτρων που προβλέπονταν στο σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς για το 2019.

⁴⁹ Κεφάλαιο X, Τμήμα 3, ειδικό άρθρο «Διαφθορά» του νόμου αριθ. 40/2009 Συλλ., περί του Ποινικού Κώδικα.

την υπόθεση προς το δημόσιο συμφέρον»⁵⁰. Η δωροδοκία αλλοδαπών δημόσιων υπαλλήλων δεν ποινικοποιείται ειδικά από τον Ποινικό Κώδικα⁵¹. Ένα συμβουλευτικό όργανο της κυβέρνησης, το οποίο συστάθηκε το 2014, συντονίζει και αξιολογεί τις δραστηριότητες στον τομέα της καταπολέμησης της διαφθοράς.

Τα τελευταία τρία έτη παρατηρείται διακύμανση του αριθμού των προσώπων κατά των οποίων κινήθηκε έρευνα, ασκήθηκε ποινική δίωξη και εκδόθηκε καταδικαστική απόφαση για αδικήματα διαφθοράς. Το 2017 οι τσεχικές αρχές επιβολής του νόμου κίνησαν 115 έρευνες σχετικά με αδικήματα διαφθοράς, έναντι 319 το 2018 και 152 το 2019. Ασκήθηκε ποινική δίωξη σε 148 άτομα για αδικήματα διαφθοράς ή για υπόνοιες⁵² τέτοιων αδικημάτων το 2017, έναντι 268 το 2018 και 190 το 2019⁵³. Τα προηγούμενα έτη κινήθηκαν στην Τσεχία αρκετές έρευνες σε υποθέσεις διαφθοράς υψηλού επιπέδου, που οδήγησαν σε απαγγελία κατηγοριών στους φερόμενους ως δράστες και, σε ορισμένες περιπτώσεις, στην καταδίκη τους από το δικαστήριο. Ωστόσο, το 62 % των Τσέχων που απάντησαν στην έρευνα του Ευρωβαρόμετρου του 2020 για τη διαφθορά⁵⁴ είναι της γνώμης ότι δεν υπάρχουν αρκετές επιτυχείς ποινικές διώξεις ώστε να αποτρέπονται τα άτομα από πρακτικές διαφθοράς (ενωσιακός μέσος όρος: 34 %) και το 64 % θεωρεί ότι η άσκηση ποινικής δίωξης σε υποθέσεις διαφθοράς υψηλού επιπέδου δεν είναι επαρκής (ενωσιακός μέσος όρος: 66 %). Επιπλέον, το 54 % των επιχειρήσεων που απάντησαν στην έρευνα του Ευρωβαρόμετρου του 2019 σχετικά με τη στάση των επιχειρήσεων απέναντι στη διαφθορά στην ΕΕ⁵⁵ θεωρεί ότι είναι απίθανο να επιβληθούν από δικαστήριο βαριά πρόστιμα ή ποινές φυλάκισης σε άτομα που διαπράττουν αδικήματα διαφθοράς (ενωσιακός μέσος όρος: 39 %).

Βρίσκονται σε εξέλιξη έρευνες και έλεγχοι σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με ενδεχόμενες συγκρούσεις συμφερόντων και με τη χρήση των κονδυλίων της ΕΕ. Η διαχείριση των κονδυλίων της ΕΕ στην Τσεχία έχει τεθεί ως πιθανό ζήτημα που εγείρει ανησυχία τα τελευταία έτη⁵⁶. Έπειτα από έρευνα που διεξήγαγε η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) μεταξύ των ετών 2016 και 2017, κατά την οποία διαπιστώθηκαν σοβαρές παρατυπίες όσον αφορά τη χρήση των κονδυλίων της ΕΕ, βρίσκεται επί του παρόντος σε εξέλιξη ποινική έρευνα σε εθνικό επίπεδο σχετικά με υπόθεση που έχει λάβει μεγάλη προβολή, και έχουν δρομολογηθεί περαιτέρω έλεγχοι της Επιτροπής για την εξέταση ζητημάτων πιθανών συγκρούσεων συμφερόντων σε σχέση με τη χρήση των κονδυλίων της ΕΕ.

Ο νόμος για τη σύγκρουση συμφερόντων περιλαμβάνει κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση συμφερόντων και τη δημοσιοποίηση περιουσιακών στοιχείων⁵⁷. Εφαρμόζεται στα μέλη του υπουργικού συμβουλίου, στους βουλευτές, στους περιφερειάρχες

⁵⁰ GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς), Third Evaluation Round - Second Compliance Report on the Czech Republic (Τρίτος γύρος αξιολογήσεων — Δεύτερη έκθεση συμμόρφωσης για την Τσεχική Δημοκρατία).

⁵¹ Εφαρμογή της σύμβασης του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της δωροδοκίας: Στην πλέον πρόσφατη έκθεση παρακολούθησης της φάσης 4 για την Τσεχική Δημοκρατία σχετικά με την εφαρμογή της σύμβασης του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της δωροδοκίας επισημαίνεται ότι υπάρχουν αρκετές συστάσεις οι οποίες είτε έχουν εφαρμοστεί εν μέρει είτε δεν έχουν εφαρμοστεί καθόλου.

⁵² Άρθρα 160 και 179b παράγραφος 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

⁵³ Πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν κατά την επίσκεψη στην Τσεχία, 3-5 Ιουνίου 2020.

⁵⁴ Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 502 (2020), Διαφθορά.

⁵⁵ Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 482 (2019), Στάση των επιχειρήσεων απέναντι στη διαφθορά στην ΕΕ.

⁵⁶ Τον Ιούνιο του 2020 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα [2019/2987(RSP)] σχετικά με την κατάσταση στην Τσεχική Δημοκρατία και εξέφρασε ανησυχίες σχετικά με το ζήτημα των συγκρούσεων συμφερόντων και τη χρήση και διανομή των δημόσιων και των ενωσιακών κονδυλίων.

⁵⁷ Νόμος αριθ. 159/2006 Συλλ.

και τους αναπληρωτές τους, στους ανώτερους δημοσίους λειτουργούς, στους δημάρχους και στα μέλη των τοπικών συμβουλίων, καθώς και στα μέλη των θεσμοθετημένων, διαχειριστικών, εποπτικών ή ελεγκτικών οργάνων. Ο νόμος προβλέπει τη σύσταση κεντρικού μητρώου κοινοποιήσεων, το οποίο τελεί υπό τη διαχείριση του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Τα πρόσωπα που καλύπτονται από τον εν λόγω νόμο πρέπει να υποβάλουν τις δηλώσεις τους σχετικά με τα προσωπικά συμφέροντα, τα περιουσιακά στοιχεία, τις δραστηριότητες, τα εισοδήματα, τα δώρα και τις υποχρεώσεις τους. Η GRECO τόνισε ότι θα μπορούσαν να απαιτηθεί η επιβολή αποτελεσματικότερων κυρώσεων σε σχέση με τις απαιτήσεις δήλωσης στοιχείων⁵⁸. Επίσης, επισημάνθηκε ότι η Τσεχία θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο διεύρυνσης του πεδίου των δηλώσεων ώστε να καλύπτουν πληροφορίες που αφορούν συζύγους και εξαρτώμενα μέλη της οικογένειας των βουλευτών⁵⁹. Ο νόμος δεν ρυθμίζει την αποδοχή δώρων και άλλων πλεονεκτημάτων από τους βουλευτές⁶⁰. Η έλλειψη σαφών κανόνων για τους βουλευτές όσον αφορά, για παράδειγμα, την αποδοχή δώρων και άλλων πλεονεκτημάτων, τη δήλωση δραστηριοτήτων και περιπτώσεων ασυμβίβαστου, καθώς και την αλληλεπίδραση με εκπροσώπους ομάδων συμφερόντων υπογραμμίστηκε στην πλέον πρόσφατη έκθεση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου⁶¹.

Διάφορες πρωτοβουλίες αποσκοπούν στην ενίσχυση των κανόνων για την καταπολέμηση της διαφθοράς και για τη διασφάλιση της ακεραιότητας όσον αφορά τη δημόσια διοίκηση. Έχει τεθεί σε εφαρμογή εσωτερικό πρόγραμμα-πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς⁶², το οποίο προβλέπει την τακτική αξιολόγηση των κινδύνων διαφθοράς και της εσωτερικής διαχείρισης κινδύνων εντός των υπουργείων, άλλων κεντρικών αρχών, καθώς και των υπαγόμενων σε αυτές φορέων και οργανισμών. Κάθε αρχή υποχρεούται να θεσπίσει ένα πλαίσιο που να περιλαμβάνει έναν κώδικα δεοντολογίας, προγράμματα κατάρτισης για την ακεραιότητα, εσωτερικές διαδικασίες για την καταγγελία δυσλειτουργιών και διαδικασίες για τις περιπτώσεις στις οποίες υπάρχουν υπόνοιες διαφθοράς. Η εφαρμογή του πλαισίου αξιολογείται τουλάχιστον ανά διετία. Έχει τεθεί σε εφαρμογή κώδικας δεοντολογίας για τους λειτουργούς και τους εργαζομένους της δημόσιας διοίκησης, ο οποίος είναι δεσμευτικός για όσους εργάζονται για την κεντρική διοίκηση. Ωστόσο, το 80 % όσων απάντησαν σε έρευνα του Ευρωβαρόμετρου το 2020 για τη διαφθορά⁶³ θεωρούν ότι υπάρχει διαφθορά στους τοπικούς ή περιφερειακούς δημόσιους φορείς (ενωσιακός μέσος όρος: 68 %).

Βρίσκεται σε εξέλιξη ο διάλογος σχετικά με σχέδιο νόμου για την επέκταση των εξουσιών του Ανώτατου Ελεγκτικού Συνεδρίου. Η επέκταση της εντολής του Ανώτατου Ελεγκτικού Συνεδρίου περιλαμβάνεται στις προτεραιότητες της νέας ανακοίνωσης του προγράμματος της κυβέρνησης⁶⁴. Το νομοσχέδιο⁶⁵ αποσκοπεί στην επέκταση της εντολής του Ελεγκτικού Συνεδρίου στον έλεγχο της κανονικότητας και της απόδοσης των δημόσιων

⁵⁸ Η μη υποβολή δήλωσης ή η μη δήλωση όλων των περιουσιακών στοιχείων μπορεί να επισύρει οικονομικές κυρώσεις των οποίων το ύψος κυμαίνεται από 1 000 CZK (40 EUR) έως 50 000 CZK (1 850 EUR).

⁵⁹ GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς), Fourth Evaluation Round – Interim Compliance Report on the Czech Republic (Τέταρτος γύρος αξιολογήσεων — Ενδιάμεση έκθεση συμμόρφωσης για την Τσεχική Δημοκρατία).

⁶⁰ GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς), Fourth Evaluation Round – Interim Compliance Report on the Czech Republic (Τέταρτος γύρος αξιολογήσεων — Ενδιάμεση έκθεση συμμόρφωσης για την Τσεχική Δημοκρατία).

⁶¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση χώρας για την Τσεχία, 2020, SWD(2020) 502 final, σ. 43.

⁶² Θεσπίστηκε με την κυβερνητική απόφαση αριθ. 752 της 2ας Οκτωβρίου 2013.

⁶³ Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 502 (2020).

⁶⁴ Ανακοίνωση του προγράμματος της κυβέρνησης.

⁶⁵ Το σχέδιο νόμου βρίσκεται στην τρίτη ανάγνωση στη Βουλή των Αντιπροσώπων και εν αναμονή της έγκρισης σχετικής συνταγματικής τροποποίησης από τη Γερουσία.

δαπανών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Ο νόμος θα καλύπτει επίσης τις κρατικές επιχειρήσεις και τις εταιρείες με πλειοψηφική συμμετοχή του κράτους και/ή των δήμων⁶⁶. Τα μέτρα αυτά αναμένεται να έχουν θετικό αντίκτυπο όσον αφορά τη λογοδοσία και τη διαφάνεια των δημόσιων δαπανών.

Προτάθηκε κανονιστική ρύθμιση της άσκησης πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων (lobbying). Εκκρεμεί η έγκριση του σχεδίου νόμου σχετικά με την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων (lobbying)⁶⁷. Το σχέδιο νόμου προβλέπει τη σύσταση δημόσια προσβάσιμου μητρώου των εκπροσώπων ομάδων συμφερόντων και των προσώπων στα οποία ασκείται πίεση ή επιρροή από ομάδες συμφερόντων. Οι εκπρόσωποι των ομάδων συμφερόντων και οι δημόσιοι λειτουργοί θα υποχρεούνται να υποβάλλουν τριμηνιαίες εκθέσεις με πληροφορίες σχετικά με τις αντίστοιχες επαφές μεταξύ τους. Επιπλέον, με το σχέδιο νόμου θεσπίζεται επίσης το «αποτύπωμα άσκησης πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων (lobbying)», το οποίο θα προσαρτάται υποχρεωτικά σε όλα τα νομοσχέδια. Θα περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τους εκπροσώπους ομάδων συμφερόντων, τα πρόσωπα στα οποία ασκείται πίεση ή επιρροή από ομάδες συμφερόντων, καθώς και τον συγκεκριμένο τρόπο με τον οποίο ασκήθηκε πίεση ή επιρροή από ομάδες συμφερόντων σε σχέση με το εν λόγω νομοθέτημα. Στόχος του σχεδίου νόμου είναι να αυξήσει τη διαφάνεια στο πλαίσιο της νομοθετικής διαδικασίας. Το σχέδιο νόμου περιλαμβάνει επίσης κανόνες σχετικά με τη δήλωση δώρων.

Ορισμένα μέτρα προβλέπουν την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος και ενθαρρύνουν την καταγγελία περιστατικών διαφθοράς. Ο κυβερνητικός κανονισμός αριθ. 145/2015 Συλλ. θεσπίζει πλαίσιο εσωτερικής αναφοράς για τους δημοσίους υπαλλήλους οι οποίοι αποτελούν προς το παρόν τη μόνη ομάδα εργαζομένων που προστατεύονται ως μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος. Επίσης, έχουν τεθεί σε εφαρμογή μηχανισμοί υποβολής αναφοράς από αστυνομικούς και δημόσιους υπαλλήλους για υπόνοιες διαφθοράς. Επί του παρόντος, το Υπουργείο Δικαιοσύνης καταρτίζει νομοσχέδιο για την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος με σκοπό την εφαρμογή της οδηγίας 2019/1937 σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβάσεις του δικαίου της Ένωσης⁶⁸. Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, το 55 % των Τσέχων που απάντησαν στην έρευνα του Ευρωβαρόμετρου του 2020 για τη διαφθορά⁶⁹ δεν γνωρίζουν πού θα έπρεπε να καταγγείλουν μια υπόθεση διαφθοράς σε περίπτωση που αντιμετωπίσουν ή γίνουν μάρτυρες τέτοιου περιστατικού (ενωσιακός μέσος όρος: 54 %).

Το μητρώο συμβάσεων τέθηκε σε λειτουργία τον Ιούλιο του 2016⁷⁰ και δημοσιεύει στο διαδίκτυο τις συμβάσεις άνω των 50 000 CZK (περίπου 2 000 EUR). Το μητρώο περιλαμβάνει συμβάσεις στις οποίες είναι συμβαλλόμενο μέρος μία από τις επιλεγμένες νομικές οντότητες δημοσίου δικαίου, για παράδειγμα, το δημόσιο, τοπικές/περιφερειακές

⁶⁶ Τροποποίηση του νόμου για το Ανώτατο Ελεγκτικό Συνέδριο (2018).

⁶⁷ Το σχέδιο νόμου σχετικά με την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων αποτελείται από δύο χωριστά αλλά σχετικά σχέδια: ένα σχέδιο νόμου σχετικά με την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων (Κοινοβουλευτικό έγγραφο 565) και ένα σχέδιο νόμου που τροποποιεί ορισμένους νόμους σε σχέση με την έγκριση του νόμου σχετικά με την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων (Κοινοβουλευτικό έγγραφο 566).

⁶⁸ Οδηγία (ΕΕ) 2019/1937 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2019, σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβάσεις του δικαίου της Ένωσης (ΕΕ L 305 της 26.11.2019, σ. 17).

⁶⁹ Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 502 (2020).

⁷⁰ Υπάρχει ρήτρα που προβλέπει ότι μια σύμβαση παράγει αποτελέσματα μόνον εάν έχει δημοσιευτεί στο μητρώο συμβάσεων, η οποία άρχισε να ισχύει την 1η Ιουλίου 2017.

αρχές, κρατικές επιχειρήσεις, κρατικά ταμεία, δημόσια πανεπιστήμια ή νομικές οντότητες στις οποίες συμμετέχει κατά πλειοψηφία το δημόσιο ή τοπική/περιφερειακή αρχή (από μόνη της ή από κοινού με άλλες τοπικές/περιφερειακές αρχές) μέσω άλλης νομικής οντότητας. Ορισμένα είδη συμβάσεων εξαιρούνται από την υποχρεωτική δημοσίευση στο μητρώο⁷¹. Το μητρώο μπορεί να θεωρηθεί παράδειγμα ορθής πρακτικής με θετικό προληπτικό αντίκτυπο όσον αφορά τη διαφθορά.

Ο νόμος για τους διορισμούς σε κρατικές επιχειρήσεις εγκρίθηκε από το Κοινοβούλιο στα τέλη Δεκεμβρίου του 2019 και άρχισε να ισχύει στα τέλη Ιανουαρίου του 2020⁷². Ο νόμος θεσπίζει νέους κανόνες για την επιλογή των μελών των καταστατικών και διαχειριστικών οργάνων των κρατικών επιχειρήσεων, καθώς και των εταιρειών που είναι εν μέρει κρατικής ιδιοκτησίας. Ο νόμος αποσκοπεί στην πρόληψη των πολιτικών διορισμών και στην περαιτέρω αύξηση της διαφάνειας της διαδικασίας επιλογής, καθώς οι υποψήφιοι θα πρέπει να περάσουν από διαδικασία επιλογής υπό τη διαχείριση κυβερνητικής επιτροπής.

Το 2019 η κυβέρνηση πραγματοποίησε ανάλυση κινδύνου διαφθοράς στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης. Βάσει της ανάλυσης, ο τομέας προσδιορίστηκε ως ένας από τους τομείς υψηλού κινδύνου όσον αφορά τη διαφθορά. Υπογραμμίστηκε δε ότι υπάρχει κίνδυνος διαφθοράς σε όλο το φάσμα του τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, που εκτείνεται από τη διαφθορά που προκαλείται από τους ασθενείς και τους παρόχους υγειονομικής περίθαλψης έως τη διαφθορά στο επίπεδο της κεντρικής κυβέρνησης⁷³. Σε συνέχεια της ανάλυσης, το Υπουργείο Υγείας έχει ως στόχο να θεσπίσει ειδικά μέτρα μετριασμού, ενώ επίσης αναμένεται να υποβάλει και νομοθετική πρόταση για τη βελτιστοποίηση της λειτουργίας των δημόσιων ασφαλιστικών εταιρειών.

III. ΠΟΛΥΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και των Βασικών Ελευθεριών, ο οποίος έχει ενσωματωθεί στην τσεχική συνταγματική τάξη, εγγυάται την ελευθερία της έκφρασης και το δικαίωμα ενημέρωσης και απαγορεύει ρητά τη λογοκρισία⁷⁴. Ο νόμος για τις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές ορίζει σαφώς τις αρμοδιότητες της τσεχικής ρυθμιστικής αρχής των μέσων μαζικής επικοινωνίας⁷⁵, ενώ ο νόμος για την ελεύθερη πρόσβαση σε πληροφορίες⁷⁶ εγγυάται την πρόσβαση στις πληροφορίες που κατέχουν οι δημόσιες αρχές.

Η κυβέρνηση εξετάζει το ενδεχόμενο μεταρρύθμισης για την περαιτέρω ενίσχυση της ανεξαρτησίας της ρυθμιστικής αρχής των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Ο νόμος για τις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές αποδίδει τον ρόλο της ρυθμιστικής αρχής των μέσων μαζικής επικοινωνίας της Τσεχίας στο Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (στο εξής: συμβούλιο)⁷⁷, το οποίο είναι εξουσιοδοτημένο να εποπτεύει τις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, καθώς και τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων κατά παραγγελία. Άλλα μέσα μαζικής επικοινωνίας (έντυπα, ηλεκτρονικά) υπόκεινται σε γενικό καθεστώς που

⁷¹ Ιστότοπος του Υπουργείου Εσωτερικών σχετικά με το μητρώο συμβάσεων, <https://www.mvcr.cz/clanek/registr-smluv.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>.

⁷² Νόμος για την επιλογή των προσώπων στα διαχειριστικά και εποπτικά όργανα των νομικών οντοτήτων στην ιδιοκτησία των οποίων συμμετέχει το κράτος (νόμος για τους διορισμούς).

⁷³ Δικτυακή πύλη της κυβέρνησης για την καταπολέμηση της διαφθοράς, www.korupce.cz.

⁷⁴ Μεταξύ 2019 και 2020, η Τσεχία διατήρησε τη θέση της στον παγκόσμιο δείκτη ελευθερίας του Τύπου των Δημοσιογράφων Χωρίς Σύνορα, παραμένοντας σταθερά στην 40ή θέση παγκοσμίως. Δημοσιογράφοι χωρίς σύνορα, Τσεχική Δημοκρατία.

⁷⁵ Νόμος αριθ. 231/2001 Συλλ., όπως τροποποιήθηκε.

⁷⁶ Νόμος αριθ. 106/1999 Συλλ.

⁷⁷ Νόμος αριθ. 231/2001 Συλλ., όπως τροποποιήθηκε.

απορρέει από το ποινικό δίκαιο, τους κανόνες σχετικά με τη διαφήμιση, το πλαίσιο προστασίας των καταναλωτών και τις πρωτοβουλίες αυτορρύθμισης⁷⁸. Ο νόμος προβλέπει ότι το Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης είναι «ανεξάρτητο διοικητικό όργανο» απαρτιζόμενο από 13 μέλη και καθορίζει τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις του. Επιπλέον, καθορίζει τα κριτήρια επιλεξιμότητας, τα κριτήρια αποκλεισμού και τις διαδικασίες διορισμού για τα μέλη και τον επικεφαλής του εν λόγω Συμβουλίου. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο. Σε περίπτωση που το Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης διαπράξει επανειλημμένες και σοβαρές παραβάσεις των υποχρεώσεων που προβλέπει ο νόμος, ή εάν η υποχρεωτική ετήσια έκθεσή του δεν εγκριθεί κατ' επανάληψη λόγω σοβαρών σφαλμάτων, η Βουλή των Αντιπροσώπων μπορεί να προτείνει στον πρωθυπουργό να καθαίρεσει σύσσωμο το συμβούλιο. Οι αρχές ανακοίνωσαν ότι έχει υποβληθεί πρόταση για τον περιορισμό της συγκεκριμένης εξουσίας της Βουλής των Αντιπροσώπων, ώστε να είναι δυνατή η καθαίρεση μόνο μεμονωμένων μελών σε τέτοιες περιπτώσεις. Η μεταρρύθμιση αυτή αποσκοπεί στην ενίσχυση της ανεξαρτησίας του Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης συνολικά, σύμφωνα με τους στόχους της αναθεωρημένης οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων⁷⁹.

Οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης καθορίζονται σαφώς από τον νόμο και εφαρμόζονται αποτελεσματικά στην πράξη. Όπως επισημαίνεται στο Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα επικοινωνίας 2020⁸⁰ (MPM 2020), η λειτουργία της ρυθμιστικής αρχής των μέσων μαζικής επικοινωνίας παρουσιάζει χαμηλό συνολικό κίνδυνο, αν και φαίνεται να υπήρξε αυξανόμενη πόλωση των πρόσφατων αποφάσεων σχετικά με την κάλυψη ορισμένων ζητημάτων υψηλής πολιτικής ευαισθησίας από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας⁸¹.

Η Τσεχία δεν διαθέτει ειδικούς κανόνες που να ρυθμίζουν τη διαφάνεια του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Ο προαναφερόμενος νόμος για τις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές αποσκοπεί επίσης στον έλεγχο των συγχωνεύσεων μεταξύ ραδιοτηλεοπτικών φορέων και θέτει σε εφαρμογή περιορισμούς όσον αφορά τη συσσώρευση αδειών ή την ύπαρξη προσωπικών δεσμών μεταξύ διαφόρων ραδιοτηλεοπτικών φορέων. Ο νόμος για τη σύγκρουση συμφερόντων⁸² απαγορεύει σε οποιονδήποτε δημόσιο λειτουργό να είναι ραδιοφωνικός ή τηλεοπτικός φορέας ή εκδότης έντυπων μέσων επικοινωνίας ή πρόσωπο που ελέγχει τον εν λόγω ραδιοτηλεοπτικό φορέα ή εκδότη. Ο νόμος απαιτεί την εισαγωγή ορισμένων στοιχείων στα οικεία δημόσια μητρώα σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες που διέπουν την καταχώριση των εταιρειών. Ωστόσο, οι εταιρείες μέσων μαζικής επικοινωνίας δεν υποχρεούνται να αποκαλύπτουν το ιδιοκτησιακό καθεστώς τους, τις μεταβολές του ή οποιεσδήποτε πληροφορίες σχετικά με τον τελικό πραγματικό δικαιούχο της εταιρείας⁸³. Σ' αυτό το πλαίσιο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το

⁷⁸ Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται και το τσεχικό Συμβούλιο Διαφημιστικών Προτύπων.

⁷⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2018/1808 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/13/ΕΕ για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παροχή υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων (οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων) ενόψει των μεταβαλλόμενων συνθηκών της αγοράς.

⁸⁰ Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα μαζικής επικοινωνίας 2020.

⁸¹ Οι τσεχικές αρχές έχουν εκπονήσει σχέδιο νόμου για τη μεταφορά της αναθεωρημένης οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων στο εθνικό δίκαιο, που προβλέπεται να θεσπιστεί στο τέλος του 2020 ή στις αρχές του 2021.

⁸² Νόμος αριθ. 159/2006 Συλλ., όπως τροποποιήθηκε.

⁸³ Η αναθεωρημένη οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να θεσπίσουν νομοθετικά μέτρα που να προβλέπουν ότι οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων επικοινωνίας που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους καθιστούν δυνατή την πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς τους, συμπεριλαμβανομένων των πραγματικών δικαιούχων. Οδηγία (ΕΕ) 2018/1808 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, για την τροποποίηση της

MPM 2020 επισημαίνει υψηλό κίνδυνο όσον αφορά τη διαφάνεια του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των μέσων μαζικής επικοινωνίας, δεδομένων, κυρίως, των γενικών υψηλών επιπέδων κινδύνου που συνδέονται με απειλές για την πολυφωνία της αγοράς γενικότερα από την άποψη της εμπορικής επιρροής και της επιρροής του ιδιοκτήτη στο συντακτικό περιεχόμενο, καθώς και της συγκέντρωσης των ειδησεογραφικών μέσων μαζικής επικοινωνίας⁸⁴. Παρά την έγκριση τροποποιήσεων του νόμου για τη σύγκρουση συμφερόντων το 2017, σύμφωνα με τις οποίες απαγορεύεται ρητά στους πολιτικούς να κατέχουν συμμετοχές σε μέσα μαζικής επικοινωνίας, οι κίνδυνοι για την πολιτική ανεξαρτησία των μέσων μαζικής επικοινωνίας εξακολουθούν να είναι υψηλοί, δεδομένου ότι θα μπορούσε να συνεχίσει να ασκείται πολιτική επιρροή μέσω άτυπων δικτύων και συμμαχιών δυνάμεων μεταξύ ιδιοκτητών και πολιτικών παραγόντων⁸⁵. Η κοινωνία των πολιτών και οι ενώσεις δημοσιογράφων που συμμετείχαν στη διαβούλευση την οποία διοργάνωσε η Επιτροπή για την παρούσα έκθεση επιβεβαίωσαν ότι η δυναμική αυτή αποτελεί τον σημαντικότερο κίνδυνο για την πολυφωνία των μέσων μαζικής επικοινωνίας στη χώρα⁸⁶.

Η Τσεχία δεν διαθέτει ειδικούς κανόνες σχετικά με την κατανομή της κρατικής διαφήμισης πέραν των γενικών απαιτήσεων για τη διαφήμιση που ορίζονται στον νόμο για τις δημόσιες συμβάσεις⁸⁷, δηλαδή ότι κάθε σύμβαση κρατικής διαφήμισης με αξία άνω των 50 000 CZK (περίπου 2 000 EUR) δημοσιεύεται και διατίθεται στο δημόσιο μητρώο. Το MPM 2020 επισημαίνει επίσης ορισμένους κινδύνους που απορρέουν από την έλλειψη κανονιστικών ρυθμίσεων για τη διασφάλιση της διαφάνειας της πολιτικής διαφήμισης στο διαδίκτυο⁸⁸.

Η πρόσβαση στις πληροφορίες διασφαλίζεται από τον νόμο, αλλά στην πράξη μπορεί να υπάρχουν εμπόδια. Ο νόμος για την ελεύθερη πρόσβαση στις πληροφορίες⁸⁹ εγγυάται την πρόσβαση στις πληροφορίες που κατέχουν οι δημόσιες αρχές. Βάσει σχεδίου τροποποίησης που βρίσκεται επί του παρόντος στο στάδιο της εκπόνησης⁹⁰ θα θεσπιστεί μηχανισμός — σύμφωνα με την τσεχική νομολογία— για την αντιμετώπιση των «αιτήσεων παροχής πληροφοριών που συνιστούν κατάφωρη παρεμπόδιση». Η εν λόγω τροποποίηση θα επιτρέψει στον δημόσιο οργανισμό να απαιτεί προκαταβολή για την κάλυψη του κόστους που συνδέεται με την εκτεταμένη ανάκτηση πληροφοριών. Αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει εμπόδιο στην πρόσβαση σε λεπτομερείς πληροφορίες τις οποίες κατέχουν δημόσιες αρχές. Επιπλέον, εκφράστηκαν ανησυχίες κατά τη διάρκεια της επίσκεψης στη χώρα σχετικά με αναφορές για περιπτώσεις άρνησης των δημόσιων αρχών να παράσχουν πρόσβαση σε πληροφορίες και αμφισβήτησης των αξιώσεων ενώπιον των δικαστηρίων⁹¹.

οδηγίας 2010/13/ΕΕ για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παροχή υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων (οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων) ενόψει των μεταβαλλόμενων συνθηκών της αγοράς.

⁸⁴ Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα μαζικής επικοινωνίας 2020.

⁸⁵ Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα μαζικής επικοινωνίας 2020.

⁸⁶ Πληροφορίες που ελήφθησαν κατά την επίσκεψη στη χώρα και στο πλαίσιο της διαδικασίας διαβούλευσης για την κατάρτιση της έκθεσης, π.χ. στοιχεία που παρασχέθηκαν από τη Διεθνή Διαφάνεια Τσεχικής Δημοκρατίας για την έκθεση για το κράτος δικαίου του 2020.

⁸⁷ Νόμος αριθ. 134/2016 Συλλ.

⁸⁸ Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα μαζικής επικοινωνίας 2020.

⁸⁹ Νόμος αριθ. 106/1999 Συλλ.

⁹⁰ Η τροπολογία βρίσκεται στη Βουλή των Αντιπροσώπων της Τσεχικής Δημοκρατίας, Βουλή των Αντιπροσώπων, Έγγραφο αριθ. 633, εν αναμονή συζήτησης σε πρώτη ανάγνωση.

⁹¹ Πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο της επίσκεψης στη χώρα και επισημάνθηκαν επίσης από το Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα επικοινωνίας 2020.

Παρότι οι δημοσιογράφοι θεωρούνται ασφαλείς από τυχόν σωματική βλάβη, οι λεκτικές προσβολές και οι απειλές εναντίον τους στον πολιτικό λόγο δεν είναι ασυνήθιστες. Η πλατφόρμα του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προώθηση της προστασίας της δημοσιογραφίας και της ασφάλειας των δημοσιογράφων⁹² δεν κατέγραψε καμία καταχώριση στην Τσεχία το 2019 και το 2020. Επίσης, σύμφωνα με το MPM 2020, θεωρείται ότι ο τομέας του δημοσιογραφικού επαγγέλματος, των προτύπων και της προστασίας της δημοσιογραφίας χαρακτηρίζεται από χαμηλό κίνδυνο. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι «οι λεκτικές προσβολές, η συκοφαντική δυσφήμιση και οι απειλές κατά δημοσιογράφων έχουν καταστεί σύνηθες φαινόμενο του πολιτικού λόγου, τόσο για τα λαϊκιστικά όσο και για τα δεξιά κόμματα»⁹³ καθώς και για μεμονωμένους πολιτικούς⁹⁴. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι μεταξύ των προβλεπόμενων κυρώσεων για συκοφαντική δυσφήμιση είναι και η φυλάκιση — έως ένα έτος και ως επικουρική ποινή⁹⁵.

IV. ΆΛΛΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΛΕΓΧΩΝ ΚΑΙ ΙΣΟΡΡΟΠΙΩΝ (ΘΕΣΜΙΚΑ ΑΝΤΙΒΑΡΑ)

Η Τσεχία έχει κοινοβουλευτικό σύστημα διακυβέρνησης με δύο σώματα⁹⁶ με άμεσα εκλεγμένο πρόεδρο. Νομοθετικές προτάσεις μπορούν να υποβληθούν από μέλος της Βουλής των Αντιπροσώπων, από ομάδα μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων, από τη Γερουσία, από την κυβέρνηση ή από τα όργανα εκπροσώπησης των ανώτερων αυτοδιοικούμενων περιφερειών⁹⁷. Το Συνταγματικό Δικαστήριο μπορεί να διενεργεί εκ των υστέρων συνταγματικό έλεγχο. Πέραν του συστήματος απονομής δικαιοσύνης, ο θεσμός του Διαμεσολαβητή και η κοινωνία των πολιτών διαδραματίζουν ρόλο στο σύστημα ελέγχων και ισορροπιών.

Η διενέργεια εκτιμήσεων επιπτώσεων και η διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη αποτελούν καθιερωμένες πρακτικές για τη θέσπιση νομοθεσίας. Μια νομοθετική πρόταση μπορεί να προέρχεται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων (από έναν βουλευτή ή από ομάδα βουλευτών), από τη Γερουσία (μόνο στο σύνολό της), από την κυβέρνηση και από τα περιφερειακά συμβούλια. Η πρόταση περιλαμβάνει επίσης αιτιολογική έκθεση, στην οποία πρέπει να αξιολογείται η ισχύουσα νομική κατάσταση, να εξηγείται η ανάγκη θέσπισης νέας κανονιστικής ρύθμισης, να περιγράφονται οι αναμενόμενες οικονομικές και δημοσιονομικές επιπτώσεις και να αποσαφηνίζεται η συμμόρφωση της πρότασης με τη συνταγματική τάξη, τις διεθνείς συνθήκες, καθώς και με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιότητα του μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Απαιτούνται εκτιμήσεις επιπτώσεων για κάθε νομοθετική πρόταση που εκπονείται από την κυβέρνηση, καθώς και για κάθε κανονιστική ρύθμιση από την οποία αναμένεται να προκύψει σημαντικό κόστος για τις επιχειρήσεις, τις διοικητικές υπηρεσίες και τους πολίτες. Η νομοθεσία που προτείνεται από βουλευτές και τοπικές και περιφερειακές αρχές δεν υπόκειται σε εκτιμήσεις επιπτώσεων των κανονιστικών ρυθμίσεων.

⁹² Συμβούλιο της Ευρώπης. Πλατφόρμα για την προώθηση της προστασίας της δημοσιογραφίας και της ασφάλειας των δημοσιογράφων.

⁹³ Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα μαζικής επικοινωνίας 2020.

⁹⁴ Συμπεριλαμβανομένων δηλώσεων του προέδρου της Δημοκρατίας. Σε αυτό το πλαίσιο, θα πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, όπως αναφέρεται στη σύσταση 2016/4 του Συμβουλίου της Ευρώπης, «τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν ένα ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο που θα επιτρέπει στους δημοσιογράφους και σε άλλους παράγοντες των μέσων μαζικής επικοινωνίας να συνεισφέρουν στον δημόσιο διάλογο αποτελεσματικά και χωρίς φόβο».

⁹⁵ Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2019), Decriminalisation of Defamation [Κέντρο για την πολυφωνία και την ελευθερία των μέσων επικοινωνίας (2019), Αποποινικοποίηση της δυσφήμισης].

⁹⁶ Αποτελείται από δύο σώματα: την Κάτω Βουλή ή Βουλή των Αντιπροσώπων (Poslanecká sněmovna) και την Άνω Βουλή ή Γερουσία (Senát Parlamentu České republiky).

⁹⁷ Άρθρο 41 του Συντάγματος.

Η κυβέρνηση, η οποία καταρτίζει τη συντριπτική πλειονότητα της πρωτογενούς νομοθεσίας, έχει συγκροτήσει ορισμένα συμβουλευτικά όργανα και ομάδες εργασίας που εκπροσωπούν εμπειρογνώμονες, ενδιαφερόμενα μέρη ή άλλες εμπλεκόμενες ομάδες⁹⁸. Παρά το συνολικό αυτό πλαίσιο, τα ενδιαφερόμενα μέρη της κοινωνίας των πολιτών που συμμετείχαν στη διαβούλευση εξέφρασαν ανησυχίες όσον αφορά την εικαζόμενη απουσία υποχρέωσης διαβούλευσης και την έλλειψη αποτελεσματικής συνέχειας στις διαβουλεύσεις που διεξάγονται⁹⁹. Το Συνταγματικό Δικαστήριο, το Ανώτατο Δικαστήριο, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο και η Γενική Εισαγγελία καλούνται να γνωμοδοτήσουν σε περιπτώσεις στις οποίες ένα σχέδιο πρότασης συνδέεται με τους τομείς αρμοδιότητάς τους.

Οι προσπάθειες για την περαιτέρω αύξηση της διαφάνειας της νομοθετικής διαδικασίας συνεχίζονται. Η πρόσβαση στα κυβερνητικά και κοινοβουλευτικά έγγραφα είναι ήδη δυνατή μέσω διαφόρων διαδικτυακών εργαλείων¹⁰⁰. Επιπλέον, βρίσκεται σε εξέλιξη ένα έργο για τη δημιουργία των δικτυακών πυλών «eCollection» (ηλεκτρονική συλλογή) και «eLegislation» (ηλεκτρονική νομοθεσία)¹⁰¹, οι οποίες θα διευκολύνουν τον έλεγχο και τη συμμετοχή στη νομοθετική διαδικασία. Η ημερομηνία ολοκλήρωσης του έργου έχει προγραμματιστεί για το τέλος του 2020.

Τα μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 αποτέλεσαν αντικείμενο δικαστικού ελέγχου. Η κυβέρνηση κήρυξε κατάσταση έκτακτης ανάγκης στις 12 Μαρτίου 2020. Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης διήρκεσε έως τις 17 Μαΐου, αφού η Βουλή των Αντιπροσώπων συμφώνησε δύο φορές για την παράτασή της¹⁰². Η κυβερνητική απόφαση με την οποία κηρύχθηκε η κατάσταση έκτακτης ανάγκης λόγω της έξαρσης της νόσου COVID-19 και διάφορα κυβερνητικά μέτρα και έκτακτα μέτρα που έλαβε το Υπουργείο Υγείας αποτέλεσαν αντικείμενο δικαστικού ελέγχου από το Δημοτικό Δικαστήριο της Πράγας, από το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο και από το Συνταγματικό Δικαστήριο¹⁰³. Η κήρυξη κατάστασης έκτακτης ανάγκης από την κυβέρνηση κρίθηκε συνταγματική, όπως επίσης, στις περισσότερες περιπτώσεις, τα προσβληθέντα έκτακτα μέτρα. Το Δημοτικό Δικαστήριο της

⁹⁸ Ιστότοπος της κυβέρνησης, <https://www.vlada.cz/en/pracovni-a-poradni-organy-vlady/>.

⁹⁹ Π.χ. στοιχεία που παραστέθηκαν από την Τσεχική Επιτροπή του Ελσίνκι για την έκθεση για το κράτος δικαίου του 2020.

¹⁰⁰ Στα εργαλεία αυτά περιλαμβάνονται η υπηρεσία ODoc, <https://www.odok.cz/>, η οποία επιτρέπει την κυκλοφορία εγγράφων μεταξύ των κεντρικών κρατικών διοικητικών φορέων, μια ηλεκτρονική βιβλιοθήκη της νομοθετικής διαδικασίας (eKLEP, <https://apps.odok.cz/>), η οποία περιλαμβάνει όλες τις εκπονηθείσες νομοθετικές πράξεις, καθώς και ορισμένα σχετικά έγγραφα, όπως σχόλια και εκθέσεις αξιολόγησης επιπτώσεων των κανονιστικών ρυθμίσεων, οι ιστότοποι της Βουλής των Αντιπροσώπων και της Γερουσίας, μέσω των οποίων καθίσταται δυνατή η πρόσβαση σε έγγραφα σχετικά με όλες τις νομοθετικές προτάσεις, σε διαδικτυακές μεταδόσεις των συνεδριάσεων αμφοτέρων των κοινοβουλευτικών σωμάτων, καθώς και σε στενογραφικά αρχεία από τις συνεδριάσεις της Βουλής των Αντιπροσώπων και της Γερουσίας και σε πρακτικά των συνεδριάσεων των επιτροπών.

¹⁰¹ Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το έργο διατίθενται στη διεύθυνση <https://www.mvcr.cz/clanek/esbirka-a-elegislativa.aspx>. Το έργο συγχρηματοδοτείται από κονδύλια της ΕΕ.

¹⁰² Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης μπορεί να κηρυχθεί από την κυβέρνηση για διάστημα έως 30 ημερών και μπορεί να παραταθεί περαιτέρω μόνο με την έγκριση της Βουλής των Αντιπροσώπων. Συνταγματικός νόμος αριθ. 110/1998, άρθρα 5 και 6.

¹⁰³ Π.χ. αποφάσεις του Δημοτικού Δικαστηρίου της Πράγας αριθ. 14 A 41/2020 της 23ης Απριλίου 2020 και αριθ. 10 A 35/2020 – 261 της 7ης Μαΐου 2020, αποφάσεις του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου της 4ης Ιουνίου 2020, αριθ. 6 As 88/2020 – 44, της 21ης Μαΐου 2020, αριθ. 5 As 138/2020 - 80, της 8ης Μαΐου 2020 αριθ. Nao 48/2020 – 149, και απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου της 22ας Απριλίου 2020, αριθ. Pl. ÚS 8/20.

Πράγας ακύρωσε τέσσερα μέτρα¹⁰⁴, γεγονός που έδωσε το έναυσμα για επακόλουθες νομοθετικές προσαρμογές από την κυβέρνηση.

Ο Συνήγορος του Πολίτη (Διαμεσολαβητής) υπερασπίζεται τα δικαιώματα των πολιτών έναντι των δημόσιων αρχών και προάγει πρότυπα χρηστής διακυβέρνησης. Η Τσεχία δεν διαθέτει εθνικό οργανισμό για τα ανθρώπινα δικαιώματα¹⁰⁵. Υπάρχει Διαμεσολαβητής ο οποίος είναι τυπικά και ουσιαστικά ανεξάρτητος και διαχωρίζεται από τους τρεις κλάδους της κυβέρνησης. Ο θεσμός του Διαμεσολαβητή έχει συσταθεί με νόμο και δεν κατοχυρώνεται στο Σύνταγμα. Κύριο καθήκον του Διαμεσολαβητή είναι να επικουρεί τους πολίτες στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η συμπεριφορά των δημόσιων αρχών είτε είναι παράνομη είτε αντιβαίνει στις αρχές του δημοκρατικού κράτους και της χρηστής διακυβέρνησης, διεξάγοντας έρευνες και διατυπώνοντας συστάσεις για τη λήψη μέτρων με στόχο την επανόρθωση της κατάστασης. Ο Διαμεσολαβητής δεν διαθέτει εξουσία λήψης αποφάσεων και τα αποτελέσματα των ερευνών του δεν έχουν δεσμευτική νομική ισχύ¹⁰⁶. Επιπλέον, ο Διαμεσολαβητής έχει λάβει την εντολή του φορέα ισότητας, του εθνικού μηχανισμού παρακολούθησης στο πλαίσιο της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, του εθνικού μηχανισμού πρόληψης στο πλαίσιο της επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών κατά των βασανιστηρίων, καθώς και του παρατηρητηρίου αναγκαστικών επιστροφών¹⁰⁷.

Στη Γερουσία εφαρμόζεται πρακτική διοργάνωσης συζητήσεων σχετικά με το σύστημα απονομής δικαιοσύνης. Η Γερουσία διοργανώνει διασκέψεις και συζητήσεις για θέματα που σχετίζονται με το σύστημα απονομής δικαιοσύνης, οι οποίες παρέχουν στους γεροισιαστές την ευκαιρία να συζητήσουν τα ζητήματα που αφορούν το δικαστικό σύστημα, καθώς και λύσεις σε επίπεδο πολιτικής. Η πιο πρόσφατη διάσκεψη πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2019, όταν η Επιτροπή Συνταγματικού Δικαίου, σε συνεργασία με το Ανώτατο Δικαστήριο, διοργάνωσαν διεθνή διάσκεψη με θέμα «Efficiency and Quality of the Czech Judiciary: Evaluation and Perspectives» (Αποδοτικότητα και ποιότητα του τσεχικού δικαστικού σώματος: Αξιολόγηση και προοπτικές).

Υπάρχει δραστήρια και πολύμορφη κοινωνία των πολιτών, πλην όμως οι πιέσεις που ασκούνται σε ορισμένες κατηγορίες ΜΚΟ αυξάνονται. Ο χώρος δράσης της κοινωνίας των πολιτών θεωρείται ανοιχτός¹⁰⁸ και η κοινωνία των πολιτών συμμετέχει ενεργά στη στήριξη της δημοκρατίας, της ακεραιότητας της δημόσιας διοίκησης και της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης και της άσκησης ποινικών διώξεων¹⁰⁹. Ωστόσο, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ειδικότερα στον τομέα της μετανάστευσης και των ζητημάτων που

¹⁰⁴ Δημοτικό δικαστήριο Πράγας (2020), απόφαση αριθ. 14 A 41/2020, 23 Απριλίου 2020.

¹⁰⁵ Έχουν διατυπωθεί επανειλημμένα συστάσεις προς την Τσεχία για την ίδρυση εθνικού οργανισμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο πλαίσιο της καθολικής περιοδικής εξέτασης των Ηνωμένων Εθνών, οι οποίες υποστηρίζονται από την Τσεχία.

¹⁰⁶ Νόμος αριθ. 349/1999 Συλλ. για τον Συνήγορο του Πολίτη.

¹⁰⁷ State of the Rule of Law in Europe. Reports from National Human Rights Institutions (Κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ευρώπη. Εκθέσεις εθνικών οργανισμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα), σ. 64.

¹⁰⁸ Αξιολόγηση από τη CIVICUS· οι βαθμολογίες δίνονται σε κλίμακα πέντε κατηγοριών, οι οποίες ορίζονται ως: ανοιχτή, περιορισμένη, με εμπόδια, υπό καταστολή και κλειστή.

¹⁰⁹ CIVICUS, 22 Ιουλίου 2019, Politicians continue to undermine critical media in the Czech Republic. Mass protests persist (CIVICUS, Οι πολιτικοί εξακολουθούν να υπονομεύουν τα κρίσιμα μέσα μαζικής επικοινωνίας στην Τσεχική Δημοκρατία. Οι μαζικές διαδηλώσεις συνεχίζονται). CIVICUS, 15 Ιανουαρίου 2020, Citizens call for PM's resignation in anti-government protests; press freedom in decline (CIVICUS, Παραίτηση του πρωθυπουργού ζητούν οι πολίτες στις αντικυβερνητικές διαδηλώσεις· η ελευθερία του τύπου σε παρακμή).

άπτονται του φύλου αντιμετωπίζουν αυξανόμενη εχθρότητα από ορισμένα τμήματα της κοινωνίας και ορισμένα πολιτικά κόμματα¹¹⁰.

---

¹¹⁰ Πληροφορίες που έδωσε η Τσεχία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2020, σ. 33.

Παράρτημα Ι: Κατάλογος των πηγών με αλφαβητική σειρά*

* Ο κατάλογος των σχολίων που ελήφθησαν στο πλαίσιο της διαβούλευσης για την έκθεση σχετικά με το κράτος δικαίου του 2020 διατίθεται στον ιστότοπο (ιστότοπος της Επιτροπής).

Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Τσεχικής Δημοκρατίας, αποφάσεις της 27ης Απριλίου 2006, 4 Aps 4/2005, της 21ης Μαΐου 2008, αριθ. αναφ. 4 Ans 9/2007.

Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Τσεχικής Δημοκρατίας, αποφάσεις της 4ης Ιουνίου 2020, αριθ. 6 As 88/2020 – 44.

Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Τσεχικής Δημοκρατίας, αποφάσεις της 21ης Μαΐου 2020, αριθ. 5 As 138/2020 – 80.

Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Τσεχικής Δημοκρατίας, αποφάσεις της 8ης Μαΐου 2020, αριθ. Nao 48/2020 – 149.

Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας (2019), Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 482: στάση των επιχειρήσεων απέναντι στη διαφθορά στην ΕΕ.

Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας (2020), Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 502: διαφθορά.

Γενική Εισαγγελία (2019), Παρατηρήσεις του γενικού εισαγγελέα σχετικά με τη συζήτηση των σχολίων όσον αφορά τον νόμο για την Εισαγγελία. <http://www.nsz.cz/index.php/en/tiskove-zpravy/2414-nejvyi-statni-zastupce-komentuje-projednavani-pipominek-k-zakonu-o-statnim-zastupitelstvi>.

Γενικός εισαγγελέας (2019), Επιστολή προς τον υπουργό Δικαιοσύνης με σχόλια σχετικά με τις τροποποιήσεις του νόμου για την Εισαγγελία, ηλεκτρονική βιβλιοθήκη της νομοθετικής διαδικασίας. <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBD9J6ZWU>.

Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών και την Πρόληψη του Εγκλήματος, goAML (Anti-money-laundering system) [goAML (Σύστημα καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες)]. <https://www.unodc.org/unodc/en/global-it-products/goaml.html>.

Δημοσιογράφοι χωρίς σύνορα, Τσεχική Δημοκρατία. <https://rsf.org/en/czech-republic>.

Δημοτικό Δικαστήριο της Πράγας, απόφαση της 23ης Απριλίου 2020, 14 A 41/2020.

Δημοτικό Δικαστήριο της Πράγας, απόφαση της 7ης Μαΐου 2020, 10 A 35/2020-261.

Διάσκεψη των συμβαλλόμενων κρατών της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς (2018), Country report on implementation of the United Nations Convention against Corruption (Έκθεση χώρας σχετικά με την εφαρμογή της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς).

<https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/WorkingGroups/ImplementationReviewGroup/ExecutiveSummaries/V1808272e.pdf>.

Διεθνής Διαφάνεια (2020), Δείκτης Αντίληψης Διαφθοράς 2019.

Διεθνής Διαφάνεια Τσεχικής Δημοκρατίας (2020), Πληροφορίες που έδωσε η Διεθνής Διαφάνεια Τσεχικής Δημοκρατίας στο πλαίσιο της διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη για την έκθεση για το κράτος δικαίου του 2020.

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2019, AK, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C- 585/18, C- 624/18 και C- 625/18.

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2010, DEB, C-279/09.

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, LM, C- 216/18 PPU.

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, Orizzonte Salute, C-61/14.

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απόφαση της 9ης Ιουλίου 2020, Land Hessen, C-272/19.

- Εικονική επίσκεψη στην Τσεχία στο πλαίσιο της έκθεσης του 2020 για το κράτος δικαίου.
- Ένωση Εισαγγελέων (2019), Πλήρης διατύπωση των σχολίων της Ένωσης Εισαγγελέων σχετικά με τις τροποποιήσεις του νόμου για την Εισαγγελία. <https://www.uniesz.cz/wp-content/uploads/2019/07/P%C5%99ipom%C3%ADnky-LK-USZ-novela-ZSZ.rtf>.
- Ένωση Εισαγγελέων (2019), Σχόλια σχετικά με τις τροποποιήσεις του νόμου για την Εισαγγελία. <https://www.uniesz.cz/pripominky-unie-k-ministerskemu-navrhu-na-zmenu-zakona-o-statnim-zastupitelstvi/>.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018, 2019, 2020), πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019), έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο τα κράτη μέλη έχουν λάβει τα απαραίτητα μέτρα συμμόρφωσης με την απόφαση-πλαίσιο 2003/568/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2003, για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα [COM(2019) 355 final].
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020), Έκθεση χώρας για την Τσεχία, SWD(2020) 502 final.
- Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (2001), απόφαση της 19ης Ιουνίου 2001, Kreuz κατά Πολωνίας, 28249/95.
- Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (2001), απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2001, Stankov κατά Βουλγαρίας, αριθ. 29221/95 και 29225/95.
- Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (2005), απόφαση της 26ης Ιουλίου 2005, Podbielski και PPU Polpure κατά Πολωνίας, 39199/98.
- Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (2006), απόφαση της 24ης Μαΐου 2006, Weissman και λοιποί κατά Ρουμανίας, 63945/00.
- Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (2011), απόφαση της 26ης Ιουλίου 2011, Georgel και Georgeta Stoicescu κατά Ρουμανίας, 9718/03.
- Ευρωπαϊκό Δίκτυο των Εθνικών Οργανισμών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ENHRI) (2020), State of the Rule of Law in Europe. Reports from National Human Rights Institutions (Κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ευρώπη. Εκθέσεις εθνικών οργανισμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα.) <http://ennhri.org/rule-of-law-report/>.
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Ψήφισμα με αντικείμενο την επανέναρξη της έρευνας σχετικά με τις κατηγορίες εις βάρος του πρωθυπουργού της Τσεχικής Δημοκρατίας για κατάχρηση κονδυλίων της ΕΕ και πιθανές συγκρούσεις συμφερόντων [2019/2987(RSP)].
- Κοινοβούλιο της Τσεχικής Δημοκρατίας (2019), Κοινοβουλευτικό έγγραφο 565/0, μέρος αριθ. 1/4, Κυβερνητική πρόταση νόμου σχετικά με την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων (lobbying). <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=565&CT1=0>.
- Κυβερνητικό Συμβούλιο για τον συντονισμό της καταπολέμησης της διαφθοράς (2019), πρακτικά της 21ης συνεδρίασης που διεξήχθη στις 2 Οκτωβρίου 2019. <https://korupce.cz/wp-content/uploads/2019/11/Z%C3%A1znam-z-21-jedn%C3%A1n%C3%AD-RV-konan%C3%A9ho-dne-02.10.2019.pdf>.
- Οδηγία (ΕΕ) 2018/1808 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/13/ΕΕ για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παροχή υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων (οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων) ενόψει των μεταβαλλόμενων συνθηκών της αγοράς.
- Οδηγία (ΕΕ) 2019/1937 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2019, σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης (ΕΕ L 305 της 26.11.2019, σ. 17).

ΟΟΣΑ (2019), Czech Republic's Phase 4 Follow-up Report on the progress made by the Czech Republic to implement the OECD Anti-Bribery Convention (Έκθεση παρακολούθησης της φάσης 4 για την Τσεχική Δημοκρατία, σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειώσει η Τσεχική Δημοκρατία όσον αφορά την εφαρμογή της σύμβασης του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της δωροδοκίας).

Σύλλογος Δικαστικών Επιμελητών της Τσεχικής Δημοκρατίας, Στατιστική επισκόπηση. <https://statistiky.ekcr.info/statistiky>.

Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών. Universal Periodic Review – Czechia (Καθολική περιοδική εξέταση — Τσεχία). <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/czindex.aspx>.

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2019), σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2019, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Τσεχίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Τσεχίας του 2019 (ΕΕ C 301 της 5.9.2019, σ. 15).

Συμβούλιο της Ευρώπης, Πλατφόρμα για την προώθηση της προστασίας της δημοσιογραφίας και της ασφάλειας των δημοσιογράφων — Τσεχική Δημοκρατία. <https://www.coe.int/en/web/media-freedom/czech-republic>.

Συμβούλιο της Ευρώπης: Επιτροπή Υπουργών (2010), Σύσταση CM/Rec(2010)12 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη μέλη σχετικά με τους δικαστές: ανεξαρτησία, αποτελεσματικότητα και αρμοδιότητες.

Συμβούλιο της Ευρώπης: Επιτροπή Υπουργών (2016), Σύσταση CM/REC(2016)4 της Επιτροπής Υπουργών σχετικά με την προστασία της δημοσιογραφίας και την ασφάλεια των δημοσιογράφων και άλλων παραγόντων των μέσων μαζικής επικοινωνίας.

Συμβούλιο της Ευρώπης: Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη Δημοκρατία μέσω του Δικαίου (Επιτροπή της Βενετίας) (2010), Report on the independence of the judicial system part I: the independence of judges (Έκθεση σχετικά με την ανεξαρτησία του δικαστικού συστήματος, μέρος I: η ανεξαρτησία των δικαστών), CDL-AD(2010)004.

Συμβούλιο της Ευρώπης: Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη Δημοκρατία μέσω του Δικαίου (Επιτροπή της Βενετίας) (2016), The Rule of Law Checklist (Κατάλογος κριτηρίων κράτους δικαίου), CDL-AD(2016)007.

Συνταγματικό Δικαστήριο της Τσεχικής Δημοκρατίας, απόφαση της 22ας Απριλίου 2020, Pl. ÚS 8/20.

Συνταγματικό Δικαστήριο της Τσεχικής Δημοκρατίας, απόφαση της 22ας Απριλίου 2020, Pl. ÚS 8/20.

Συνταγματικό Δικαστήριο της Τσεχικής Δημοκρατίας, απόφαση της 6ης Φεβρουαρίου 2014, I. ÚS 3271/13.

Τσεχική Επιτροπή του Ελσίνκι (2020). Στοιχεία που παρασχέθηκαν από την Τσεχική Επιτροπή του Ελσίνκι στο πλαίσιο της διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη για την έκθεση για το κράτος δικαίου του 2020.

Τσεχική κυβέρνηση (2013), Υπηρεσιακό εσωτερικό πρόγραμμα-πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς, κυβερνητική απόφαση αριθ. 752 της 2ας Οκτωβρίου 2013.

Τσεχική κυβέρνηση (2018), Ανακοίνωση του προγράμματος της κυβέρνησης. <https://www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/programove-prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-165960/>.

Τσεχική κυβέρνηση (2018), Σχέδιο νόμου για την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων (lobbying). <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=565&CT1=0>.

Τσεχική κυβέρνηση (2018), Τροποποίηση του νόμου για το Ανώτατο Ελεγκτικό Συνέδριο.

- Τσεχική κυβέρνηση (2019), Έκθεση εκτίμησης επιπτώσεων των κανονιστικών ρυθμίσεων για την τροποποίηση του νόμου αριθ. 31/2019. <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>.
- Τσεχική κυβέρνηση (2019), Σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς για το 2020.
- Τσεχική κυβέρνηση (2019), σχέδιο μεταρρύθμισης του νόμου αριθ. 283/1993 Συλλ. για την Εισαγγελία, και σχετικό υλικό. <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBD9J6ZWU>.
- Τσεχική κυβέρνηση (2019), τροποποιήσεις του νόμου αριθ. 549/1991 Συλλ. για τα δικαστικά τέλη, και σχετικό υλικό. <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBFWH26LU>.
- Τσεχική κυβέρνηση (2019), τροποποιήσεις του νόμου αριθ. 6/2002 Συλλ. για τα δικαστήρια και τους δικαστές, και σχετικό υλικό. <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSBBACDB5R>.
- Τσεχική κυβέρνηση (2019), τροποποιήσεις του νόμου αριθ. 7/2002 Συλλ. σχετικά με τις διαδικασίες που αφορούν δικαστές, εισαγγελείς και δικαστικούς επιμελητές, και σχετικό υλικό. <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSBBAD2VD2>.
- Τσεχική Κυβέρνηση (2020), Αξιολόγηση της εφαρμογής των μέτρων που προβλέπονται στο σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς για το 2019.
- Τσεχική κυβέρνηση (2020), Πληροφορίες που έδωσε η Τσεχία για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου του 2020.
- Τσεχική κυβέρνηση, Κυβερνητικό σχέδιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς για τα έτη 2018 έως 2022.
- Τσεχικός Δικηγορικός Σύλλογος (2020), Στοιχεία που παρασχέθηκαν από τον Τσεχικό Δικηγορικό Σύλλογο στο πλαίσιο της διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη για την έκθεση για το κράτος δικαίου του 2020.
- Υπουργείο Δικαιοσύνης (2018), Τελική έκθεση της εκτίμησης επιπτώσεων των κανονιστικών ρυθμίσεων, Τροποποιήσεις του νόμου αριθ. 182/2006 Συλλ. (νόμος περί αφερεγγυότητας). <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>.
- Υπουργείο Δικαιοσύνης (2020), Το τσεχικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης το 2019: Ετήσια στατιστική έκθεση. https://www.justice.cz/documents/12681/719244/Ceske_soudnictvi_2019_vyrocní_stat_zprava.docx/d5bc0218-e4a9-40d2-99c7-26016974fd0b.
- Υπουργείο Δικαιοσύνης της Τσεχικής Δημοκρατίας (2020), Το τσεχικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης το 2019: Ετήσια στατιστική έκθεση. https://www.justice.cz/documents/12681/719244/Ceske_soudnictvi_2019_vyrocní_stat_zprava.docx/d5bc0218-e4a9-40d2-99c7-26016974fd0b.
- Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2019), Decriminalisation of Defamation [Κέντρο για την πολυφωνία και την ελευθερία των μέσων επικοινωνίας (2019), Αποποινικοποίηση της δυσφήμισης]. https://cmpf.eu.eu/wp-content/uploads/2019/01/decriminalisation-of-defamation_Infographic.pdf.
- Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2020), 2020 Media pluralism monitor [Κέντρο για την πολυφωνία και την ελευθερία των μέσων επικοινωνίας (2020), Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα επικοινωνίας 2020] <https://cmpf.eu.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2020>.
- CEPEJ (2020), Study on the functioning of the judicial systems in the EU Member States [Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης (2020), Μελέτη για τη λειτουργία των δικαστικών συστημάτων στα κράτη μέλη της ΕΕ].
- CIVICUS (15 Ιανουαρίου 2020), Citizens call for PM's resignation in anti-government protests; press freedom in decline (CIVICUS, Παραίτηση του πρωθυπουργού ζητούν οι πολίτες στις αντικυβερνητικές διαδηλώσεις: η ελευθερία του τύπου σε παρακμή).

<https://monitor.civicus.org/updates/2020/01/15/citizens-call-pms-resignation-anti-government-protests-press-freedom-decline/>.

CIVICUS (22 Ιουλίου 2019), Politicians continue to undermine critical media in the Czech Republic. Mass protests persist (CIVICUS, Οι πολιτικοί εξακολουθούν να υπονομεύουν τα κρίσιμα μέσα μαζικής επικοινωνίας στην Τσεχική Δημοκρατία. Οι μαζικές διαδηλώσεις συνεχίζονται). <https://monitor.civicus.org/updates/2019/07/22/Politicians-continue-to-undermine-critical-media-in-the-Czech-Republic-Mass-protests-persist/>.

CIVICUS, Monitor tracking civic space: Czech Republic (CIVICUS, Παρατηρητήριο του χώρου δράσης της κοινωνίας των πολιτών: Τσεχική Δημοκρατία). <https://monitor.civicus.org/country/czech-republic/>.

GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς) (2018), Third Evaluation Round - Second Compliance Report on the Czech Republic on Incriminations (Τρίτος γύρος αξιολογήσεων — Δεύτερη έκθεση συμμόρφωσης για την Τσεχική Δημοκρατία σχετικά με τις απαγγελίες κατηγοριών) (ETS 173 και 191, GPC 2).

GRECO (Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς) (2019), Fourth Evaluation Round preventing corruption in respect of members of Parliament, judges and prosecutors – Interim compliance report, Czech Republic (Τέταρτος γύρος αξιολογήσεων σχετικά με την πρόληψη της διαφθοράς όσον αφορά τους βουλευτές, τους δικαστές και τους εισαγγελείς — Ενδιάμεση έκθεση συμμόρφωσης, Τσεχική Δημοκρατία).

Παράρτημα II: Επίσκεψη στην Τσεχική Δημοκρατία

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής πραγματοποίησαν τηλεδιασκέψεις τον Ιούνιο του 2020 με τους κάτωθι:

- Ανώτατο Δικαστήριο
- Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο
- Ανώτατο Ελεγκτικό Συνέδριο
- Γενική Εισαγγελία
- Διαμεσολαβητής
- Διεθνής Διαφάνεια Τσεχικής Δημοκρατίας
- Εθνική Υπηρεσία Δίωξης του Οργανωμένου Εγκλήματος της Τσεχικής Δημοκρατίας
- Ένωση Δημοσιογράφων
- Ένωση Δικαστών
- Ένωση Εισαγγελέων
- Κυβερνητικό Συμβούλιο Καταπολέμησης της Διαφθοράς
- Σύλλογος Δικαστικών Επιμελητών
- Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης
- Τσεχικός Δικηγορικός Σύλλογος
- Υπηρεσία Οικονομικών Αναλύσεων
- Frank Bold – Reconstruction of the State (Frank Bold – Αναδιάρθρωση του κράτους)
- International Press Institute Czech Republic (Διεθνές Ινστιτούτο Τύπου - Τσεχική Δημοκρατία)
- The Endowment for Independent Journalism (Ταμείο Επιχορήγησης για την Ανεξάρτητη Δημοσιογραφία)

* Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνάντησε επίσης τους ακόλουθους οργανισμούς σε μια σειρά από οριζόντιες συναντήσεις:

- Δημοσιογράφοι Χωρίς Σύνορα
- Διάσκεψη των Ευρωπαϊκών Εκκλησιών
- Διεθνές Ινστιτούτο Τύπου
- Διεθνής Αμνηστία
- Διεθνής Διαφάνεια ΕΕ
- Διεθνής Επιτροπή Νομικών
- Διεθνής Ομοσπονδία για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα
- Ευρωπαϊκό Κέντρο για το Δίκαιο των Μη Κερδοσκοπικών Οργανώσεων
- Ευρωπαϊκό Κέντρο Ελευθερίας του Τύπου και των Μέσων Ενημέρωσης
- Ευρωπαϊκό Φόρουμ Πολιτών
- Civil Liberties Union for Europe
- Civil Society Europe
- EuroCommerce
- Free Press Unlimited
- Front Line Defenders
- ILGA-Europe
- Lifelong learning Platform (Πλατφόρμα διά βίου μάθησης)
- Open Society Justice Initiative/Open Society European Policy Institute